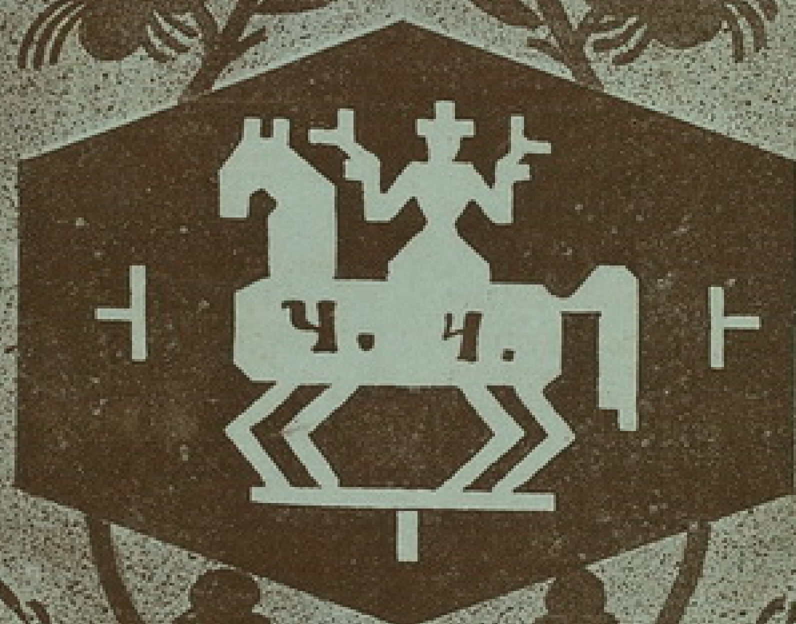
ЛЬВІВ РІК

НОВА

ХАТА

М. БУТ. 30

1931

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминути перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належности.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0·30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0·50 зл. поштовими значками.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 4—7.

„Ženský Svet“, — місячник, Люблянa (Югославія), ч. 2.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1930, ч. 2.

„Нові Шляхи“. — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1930, ч. 2.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1930, ч. 6.

„Учительське Слово“, орґан Взаїмної помочі Українського Учительства. Львів, ч. 3—4.

„Літопис Червоної Калини“. ілюстрований журнал історії та побуту. 1930 р., ч. 2.

„Неделя“, Илустровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 2.

„Шлях виховання й навчання“, педаґоґічно-методичний місячник, ч. 2.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, ч. 2—4.

„Пчôлка“, Видає Т-во „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 7.

До цього числа долучуємо таблицю колірових узорів.

Почтову оплату заплачено гуртом. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII. ЛЬВІВ, КВІТЕНЬ 1931. Ч. 4.

ЗМІСТ:

ВЕЛИКДЕНЬ У КОСМАЧІ

Світлила М. Ганицька

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

* * *

У досвіта на зелень віль
заграви блиск паде...
Лунає Дзвін, великий Дзвін
і вість у світ несе:
— Минувся скрут!
Розірвані закови,
радіймо всі —
Весна! Весна!
— — — — — — — — —
Пишається радіє нива
дрібних комах юрба шумлива
танок зачала в сяйві лун...
Метелики звергли кокони
спивають мід по довгім сні...

Цвитуть в осонню анемони,
цвитуть і проліски дрібні...
Життя підносить свій прапор,
в природі радісний лунає хор:
Весна! Весна!
— — — — — — — — —
Весь світ встає зі сну мертвоти:
Вдягнувся птах у новий пух,
Зніматься, зірвавшись, дух
на лет — на труд — на змагань шлях!
Ідемо до мети!
А Дзвін лунає, Дзвін гуде,
віщує свято перемог,
віщує Воскресіння!

O. VER

ВОСКРЕСЕННЯ

„Христос Воскрес!"

„Воістину!"

Радіють люди Воскресенням, витають його спокійними, ясними, щасливими серцями.

Витає Воскресення церков дзвонами й піснями, витає його природа сонцем, зеленню, квітками...

І я витаю Воскресення. Витаю по свойому. Витаю в ньому символ Побіди: (а перед нею боротьба, шукання...) Хтось побитий, пригноблений, хтось на краю зневіри віднайшов свій шлях!

Радійте дзвони! Розвивайтеся ліси! Пишайтеся квіти! Хтось віднайшов свій шлях.

Я бачила, як чорні спрацьовані руки впали безсильно долі. Як поорані працею чола щораз нижче хилилися. Як пошарпані крила в леті кровю скипали й спускалися, злітали... Була темрява. Був хаос. Був крик і жертви й боротьба. І пітьма. І згубився шлях.

У боротьбі з життям губилася так людина, згубили напрямну провідники, губилися зневірені народи.

Знесилена, бліда, зимним потом облита людина. Це був мені найбільший жах. Падали.

Я бачила, як падали.

І неоден не встав уже ніколи.

Та не всі... Були такі, що вичували Воскресення.

Хтось двигнувся. Почув над собою великодні дзвони! І встав. Розглянувся:

Довкола нього радість. Цвите весна квітками, пестить землю сонце лучами...

Хтось устав. Побачив шлях. Віднайшов красу. Побідив! Усміхом весняний легіт співає:

Воскресення!

Витають дзвони Воскресення, витають його люди, квітки і пісні.

І я витаю!

Витаю тих, що встали, що віднайшли себе, що бачуть ясно шлях...

Витаю Воскресення як побіду!

„Христос побідив смерть!" Хай дзвонять великодні дзвони, хай несуть у світ ці великі символічні слова. Хай зазив дзвонами лунає:

„Вставайте ставити життю чоло!"

„Христос воскрес!"

„Воістину!"

ДАМЯН М. ГОРНЯТКЕВИЧ

РОЛЯ ЖІНКИ У ПОВСТАВАННІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА

Поклик до збирання писанок надрукував проф. Сумцов у „Харковскихъ Губ. Вѣдомостяхъ“ і в других часописах. Але одночасно з відозвою Сумцова появилося анальоґічне оголошення двох поляків Вольського й Довґірда, спрямоване до польського громадянства в їхній пресі, яке дало багатий вислід. Поляки надіслали авторам згаданого заклику 2.800 писанок, здебільша з українських земель. Одначе вони не мали щастя до цієї колекції, бо ні Вольський ані Довґірд не опублікували придбаного матеріялу, а й сама збірка втрачена для них, бо лишено її в Ковні на Литві. Зате всі зразки писанок, що їх зложено проф. Сумцову — хоча не в такому великому числі, дали основу нашому видатному вченому до дуже совісної моноґрафії про писанки. Він помістив її в 1891 р. в „Кіевскій Старинѣ“, стараючись дати синтетичний огляд студій про значіння великодних яєць та їхньої орнаментації, але всеж таки українські писанки — з уваги на свою виїмкову красу, — були головним предметом його праці. Розвідка проф. Сумцова осягнула, завдяки своїй всесторонности, перевагу навіть над солідною студією чеських дослідників дра Ванкеля й Странецкої, виданої в Ольслідник Микола Біляшевський. Окремим альбомом у чотирьох мовах (анґлійській, французькій, чеській і російській) видано в Празі в 1926 р. більшу студію про народнє мистецтво Підкарпатської України, з дуже гарними ілюстраціями, які стоять на висоті новітньої репродукційної техніки. Автор С. Маковський не забув про місцеві писанки, хоча вибрані ним зразки не відзначаються ні красотою, ані ориґінальністю. Шкода тільки, що цею публікацією зайнялися закарпатські москвофіли, наслідком чого не видруковано зовсім видання в українській мові. Зате наскрізь симпатичною є розвідка українки Савини Сидорович п. з. „Pisanki ukrainskie“, поміщена у варшавському часописі „Praca ręczna w szkole“ за 1927 р. Текст прикрашують добрі рисунки, на основі матеріялу з музею ім. Шевченка у Львові. Авторці зробила видиму прикрість реґіонально настроєна редакція, уникаючи у французькому тексті слова український, обмежуючись до коротенької згадки, що п. Сидорович подала статтю про писанки „d' une des régions de la Pologne“.

Крім публікацій зачався систематичний рух у зберіганні дослідного матеріялу по музеях. На Великій Укра-

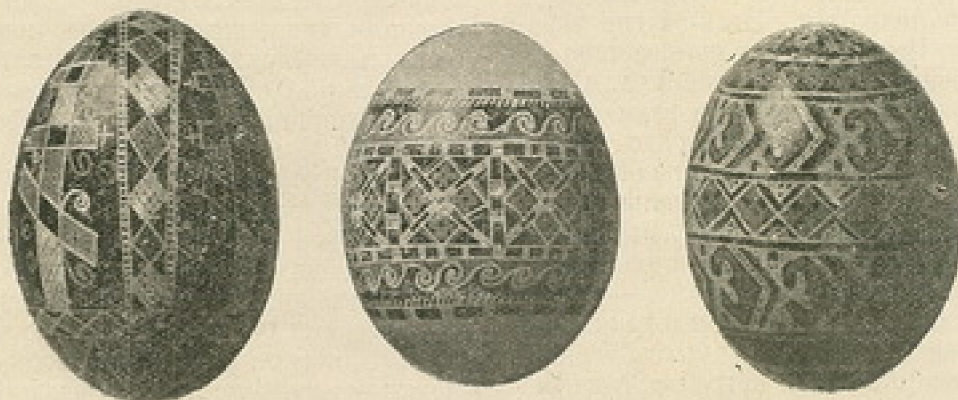

Рис. 21, 22, 23. Космацькі писанки з рр. 1927—29.

мовці в 1887 р. п. з.: „Moravské ornamenty vzhledem k archeologii“, яка має чисто льокальний характер. Рік 1899 приніс нам знова дві публікації про українські писанки, перш усього Кульжинського „Описаніе коллекціи народныхъ писанокъ Лубенскаго музея Е. Н. Скаржинской“ і в цьому альбомі поміщено 2.200 малюнків, при чому більше півтора тисячі відбито у природній величині і красками. В тексті є виказ наукової літератури про писанки, стаття про їх походження, технічний опис і поділ на основні типи. В тому самому році появилася рівнож праця проф. Мирона Кордуби про „Писанки на Галицькій Волині“, видана в „Матеріялах до української етнольоґії Наук. Т-ва ім. Шевченка“ у Львові. Вона має тим більше значіння, що є своєрідним документом часу, обіймає старанну студію й 156 репродукцій зразків тодішних писанок, які здобув автор, розписавши поклик до збірки й з експонатів музею „Просвіти“ у Львові. Опісля зачалася українська пропаґанда творів нашого народнього мистецтва ще й за кордоном, через поміщування розвідок у чужих журналах, або й у власних виданнях. Такий характер має в деякій мірі твір В. Шухевича „Huculszczyzna“, виданий рівночасно в польській і українській мові зі спеціяльною статтею про писанки. До тих публікацій належить також окреме число анґлійського часопису „The Studio“ з 1912 р., присвячене народньому мистецтву в Росії („Peasant Art in Russia“), а звіт про українські здобутки з цієї ділянки написав відомий наш доїні засновано в сімдесятих роках минулого віку етноґрафічний музей при ґеоґрафічному товаристві в Києві, але його вскорі закрито „по независящимъ обстоятельствамъ“, а всі експонати дістались до мешкання одного з членів, де підлягли знищенні. В дальших 25-ти роках припинилася там музейна праця і протягом того часу безліч вартісних річей пропало на все, за виїмком тих нечисленних, які дісталися до російських або польських колекцій. Щойно після цієї довгої перерви заповнювано поволи музей Полтавського Земства, подільський церковно-археольоґічний і волинський барона Штайнгайля. В Харкові відкрито в 1909 р. етноґрафічний український музей, зложений здебільшого з експонатів вистави з 1902 р. Подібний музей повстав у 1905 р. в Катеринославі, в котрому відділ етноґрафії зайняв одно з найвидніших місць. Ще раньше, бо в 1902 р. приступлено до заснування такогож відділу в київському музею. На Галицькій Україні придбано велику скількість писанок у львівських музеях „Просвіти“, Наукового Товариства ім. Шевченка, Національному, а з польських, у музею Дзєдушицьких. Рівнож у Кракові находиться тепер чимала збірка українських писанок у промисловому й етноґрафічному музею. Але майже всі ті колекції мають одну хибу, а саме, багато зразків є або невідомого походження, або нема поданого року, коли крашено дану писанку. Таким чином при дослідах еволюції писанкового орнаменту — хочби за останні десятки років, — дослідник натра-

пляє на поважні труднощі у вишукуванні й устійненні шляху розвитку писанки.

V

Коли розглянути нинішну писанкову орнаментику, можна бодай приблизно уявити собі вигляд давних крашених яєць. Ми пізнали вже головні мотиви писанкових прикрас, з яких віє духом глибокої старовини. Коли ще й сьогодні стрічаємо на писанках галицького Поділля архаїчні спіралі з неолітичної кераміки, а з тим і примітивні символи сонця то-що, тоді всякі непевности відносно давньої форми орнаментів меркнуть у світлі археольоґічних відкрить. Сумнівним лишається тільки композиційний лад, яким лучили в нас колись поодинокі декоративні елементи зі собою. Але й при розвязці того питання слід опертися на анальоґіях із розписі ваз, де бачимо вироблену систему укладу: вибраний мотив повторюється там у ритмічному порядку кілька разів. Це зовсім природне явище, бо введення хоч би як невибагливої прикраси дає вже й можливість звязати її в замкнену цілість, шляхом повторювання.

Попри те в процесі розвитку орнаментації писанок треба взяти під розвагу ще одну важну умовину, а саме нахил до консерватизму українського селянина. За княжих часів селянство недовго тішилося своєю свободою, вскорі прийшло татарське лихоліття, відтак західні українські землі прилучено до Польщі, де тут його застало соціяльне й економічне поневолення — панщина. Селянин — вражливий на красу — став наче на глум, — рабом, а свої душевні пориви мусів зводити до тісного круга—самооборони. Серед крайньої матеріяльної нужди, серед сірої буденщини, шукав помочі в ритуальних здобутках і покладався на них. Тоді витворювалася та своєрідна атмосфера наївних уявлень і вірувань, а писанка — з її приписуваними традиційними прикметами, — вирнула на перше місце. Тяжко повірити, щоби в таких відносинах могло щось основно змінитися, предківські звичаї були у світогляді селянина життєвою потребою, законом. І завдяки тим обставинам збереглися первісні побутові цінности у своїй незіпсованій формі, а перед нашими очима розкривається тепер немов у казці зачароване царство минулого, заворожене у глибокому сні.

Цей стан тревав на галицькій Україні до 1848 р., під російською займанщиною до 1861 р., себ-то до знесення кріпацтва. Але й безпосередно пізніше селянин не відчував потреби піддавати примітивних вірувань якійсь ревізії, це могло статися щойно під впливом нових життєвих вимог — псевдокультури міст. У парі з тим і орнаментика довгий час не підлягала основним змінам; властивий її розвиток чи занепад почався ледви біля 1860—1870 рр. Та від цеї пори щасливим складом обставин зачало розбуджуватися живе зацікавлення студією писанок і вслід за тим музейницька праця, а дослідники стали виловлювати чимало вартісного матеріялу, засудженого на безпощадне знищення. Правда, на підставі зібраних зразків і записок не можна би вже нині подати загального огляду еволюції писанкового орнаменту, та всеж таки аналізуючи бодай те, що збережено досі, доходимо до висновку, що в етапах розвитку не відбувалися наглі переміни. Побутова традиція виключає революційні рухи!

На доказ тих слів наведу один цікавий факт. Перед пяти роками писала до мене п. Климентина Лисинецька[26]), дружина пароха в Космачі на Гуцульщині, що за останніх сорок літ орнамент на тамошніх писанках ані трохи не змінився. Ця вістка є тим певніша, бо п. Лисинецька перебуває в Космачі вже кілька десятків літ й за весь той час дуже живо інтересується гуцульською етноґрафією і мистецтвом. І навіть сьогодні, коли космацькі писанки підлягають модифікаціям до деякої міри, мимо цего основні архаїчні форми лишаються все однакові. Для приміру подаю репродукції трьох місцевих писанок, із рисками відхилень від клясичних форм. Перша (21 рис.) зображує трираменний хрест, що виповняє ритмічно велику часть поверхні яйця на темному, брунатному фоні. Зайво додавати, відкіля писанчарка прийняла зразок такого хреста. Первісний його вид уступив місце типовій для нашого обряду трираменній формі. Але поруч цього поперечні пояски, що розділюють головний мотив, є вкриті взором, званим „вішивка“, котрий не наводить уже сумнівів відносно свого давного походження. Друга писанка (22 рис.) виявляє — здавалось би на перший погляд, — примітивізацію укладу. Тло яйця, яке буває звичайно цілковито заложене прикрасами, тут покрите тільки широкою, поперечною лентою, на взір „уставки“. Оба кінці яйця остають білі, що тим живіше нагадує вишивку на тлі рукава. Сам взір є рівнож старий своїм походженням, а зміна лежить тут в оригінальному підчеркуванні декоративного ефекту. Слідуючий зразок (23 рис.) — цікавий введенням вишивкового безконечника, хоча писанковий можна лекше примінити, він тягнеться — як відомо, — на одній лінії. Одначе у всіх тих зразках переважають первісні, традиційні елементи, а нові форми сходять на другий плян.

Врешті не є виключене, що в ріжних часах примінювано ріжні технічні засоби при властивому крашенні. Ще й сьогодні існують два роди писанок, найчастіше бувають вони мальовані, а рідше шкробані. При малюванні (писанні) покривають воском ті місця, котрі вже є заложені красками від найясніших, до чимраз темніших відтінків. Оця техніка мала безпосередний вплив на повстання батіку. Зате яйця, призначені до вишкробування взору, покривають спершу одним темним коліром, а потім писанчарка видряпує на них бажану прикрасу ножиком або голкою. Котрий спосіб крашення писанок старший, на то питання сьогодні нелегко відповісти.

І серед цілої маси наших невідомих писанчарок, які з таким запалом плекають свою вікову традицію, вирнають іноді одиниці з високими мистецькими здібностями. Їм уже за тісно в обмеженому крузі правил і принятих форм, вони стремлять до зриву, до висказання своїх буйних ідей у новому виді, бажають відкрити незнані скарби великого таланту. Проф. Сумцов згадував приміром у своїй студії „Писанки“, що навіть біля 1890 р. він бачив на українських писанках із Кубані, Київщини й Поділля по малярськи трактовані зображення Ісуса, Богоматери, ангелів, чашу або серце пробите стрілою, то-що. А яке важне значіння мають ті визначні появи саме нині, в добі занедбування писанкової традиції, про це мабуть і не треба згадувати!

Я сам пізнав у 1924 р. в Космачі (на Гуцульщині) писанчарку Параску Лахманюк, що дуже гарно малювала писанки, одночасно зачислювалася до здібних вишивальниць, випалювала вправно на деревляній посудині орнаменти й — добре грала на скрипці! Але й ті універсальні спосібности уступають перед великою постатю справжньої артистки в цьому ділі — Ірини Білянської.

(Продовження слідує).

[26]) Відома інформаторка автора „Гуцульщини“, Володимира Шухевича.

СОФІЯ РУСОВА

П. І. ХОЛОДНИЙ

Є такі люди, з якими зустріч підносить віру в добро й зміцнює пошану до людства. І це враження роблять вони не своєю діяльністю ані своїми творами, лише самим внутрішним змістом своєї істоти, — своєю душею, коли вживати старомодного виразу. Таким був Петро Іванович Холодний. Його згадують усі не лише як визначного маляря, професора хемії та видатного українського діяча, але як гуманного й глибоко культурного чоловіка, яким він був у громадському й приватному житті. Раз узявши на себе якийсь обовязок, він ніс його до кінця, не схиляючись під його вагою, не змагаючись під яким-небудь компромісом скинути його з себе. Петро Іванович не знав компромісів: усе життя своє він віддав мистецтву й Україні, віддав суцільно й чесно.

Я знала Холодного в ріжні часи його життя. Повернувши з Петрограду до Києва в 1909 р. я вперше почула від В. Г. Тучапської про професора київського політехнікуму П. Холодного, який збірається влаштувати торговельну школу на нових педаґоґічних основах. В 1910 р. закликано мене до цієї комерційної школи на вчительку французької мови. Довкруги цієї школи згуртувалася громада виховників та вчителів, захоплених своєю працею та бажанням як найкраще поставити школу. Торговельні школи під той час користувались симпатіями суспільства, вони бо не підлягали на Україні ненависному міністерству освіти, завдяки чому користувались деякою свободою в своїй орґанізації та доборі вчителів. Вони були громадськими, а не державними установами.

Наша школа так і звалась „Комерційне Училище 1-го Товариства Вчителів“. На чолі школи стояв Петро Іванович Холодний. В наших педаґоґічних нарадах панували щирі товариські зносини. Він ніколи не виявляв директорського абсолютизму, а поради свої опирав завжди на льоґіці й психольоґічній інтуїції. Глибока інтуїція Петра Івановича помагала йому краще всіх нас розуміти душу дитини. Між ним і дітьми панували якісь особливі відносини, пройняті взаємним довірям і ніжною приязню. От провинився в дечому учень, а виховник, не розуміючи причини такого вчинку й відсилає його до „директора“. За деякий час обоє, й учень і директор вертають до кляси, оба з веселими задоволеними обличчами. Ніякої кари не треба, усе ясно і хлопець ніколи не повторить свого „злочину“, бо він же дав Петрові Йвановичові свою обіцянку.

Комерційна школа в ті часи, звісно, провадила навчання російською мовою та й учнями були не лише українці, а росіяни й жиди, але любов до всього українського, що жила в душі П. І., неначе освітлювала всю атмосферу школи та давала їй певний національний характер.

Школу цю провадив Петро Іванович аж до 1917 р., коли покликано його на становище заступника міністра при міністерстві Народної Освіти. Він віддався увесь новій широкій праці, знаючи яка вона в той мент необхідна для вільної Української Республики. Він працював тут кілька літ: мінялися міністри, мінялись пануючі партійні настрої, а Холодний вів свою освітню працю, орґанізував середні школи по селах і спільно з найкращими тогочасними українськими педаґоґами виробив плян та програму Трудової Єдиної Школи.

П. І. Холодний — *Катерина, Київ, 1912*

Найближче довелось мені пізнати Петра Івановича в часах евакуації. В Камянці ми жили в одному помешканні наприкінці міста коло величезного мійського парку. Невеселі були це часи. П. І. тяжко сумував за своєю родиною та весь відданий праці, він ні одного разу не дозволив собі взяти відпустку, щоби їх провідати. Єдиною його розвагою було малювання. В його кімнаті на мольберті завжди стояли нариси великих картин. Йому хотілося намалювати манифестацію в Камянці, — юрба йде мостом, на задному пляні висувається старовинна турецька фортеця а на переді зарисовуються постаті тогочасних українських діячів-лідерів. Не знаю, чи докінчив він цю велику картину. В той час він захоплювався також малюванням портретів визначних українців. Але найбільше любив Холодний малювати краєвиди. Встане раненько перед службою та йде малювати в парк: йому хо-

четься передати осінні роскішні барви парку, то знов зимовими ранками схопити яскраву непорушну білість снігу.

Коли нас недоля закинула в Рівне, оцінили ми як слід погідну вдачу Петра Івановича. Завжди спокійний, веселий, рівнодушний до еміґрантських злиднів, які він із нами поділяв, ставився до всіх нас, занятих у його міністерстві так щиро по товариськи, ділився своїми засобами, підтримував наш настрій і наші надії, що коли згадую той час, я глибоко йому вдячна. Не забути мені Великодня 1920 р., який ми провели в Рівному без шеляга при душі, на черствому хлібі. Щоби розвіяти пригноблений настрій, зібрав нас П. І. та повів на прогульку за місто. Була весна й хоч Рівенська рівнина не визначається особливою красою, надибали ми за містом великий ліс, а в ньому повно перших весняних квітів. П. І. став збирати їх та оповідати перекази про кожну, яких він знав безліч із уст народніх. Ми затягнули пісню й ожививлися, шукаючи квітів. І хоч на поворотній дорозі зловила нас перша весняна буря, ми трохи відійшли від того страшенного суму, що гнітив нас у таке велике свято. Почували себе більш бадьорими, готовими перетерпіти лихі часи.

Коли в 1920 р. пощастило нашій владі зайняти Київ, переїхав П. І. туди разом із міністерством. Він щиро вірив у те, що наша влада продержиться й почав там працювати з усім властивим йому запалом. Коли довелося відтягатись від Києва, він усе не хотів вірити нашій невдачі й з властивою йому обовязковістю працював до останньої хвилини, так що встиг вихопитись з Києва вже з останніми возами амуніції. Та по дорозі й амуніцію розібрали а вози приєднались до своїх відділів. Заступник міністра Холодний пішки в розпутицю добився за три тижні мандрівки до свого „портфеля“ в Камянці. Як сьогодні бачу його, коли він ввійшов до нашого помешкання в Камянці, оброслий на обличчі, на голові кучері скудовчені, одіж і черевики брудні від болота. Радість яка — Холодний повернув, живий і здоровий! І з гумором став оповідати про свою Енеїду.

З Тарнова Холодний не пішов, як ми всі, шукати добра на чужині, а просто в краю став працювати, присвятивши себе улюбленому заняттю — мистецтву. Під його вмілою рукою перемінилися шаблонові церковні ікони в одухотворені художні малюнки. Підчас останнього мого побачення з ним у Львові, показав він мені невикінчену ще велику картину „Христос у Гефсеманському саду“; стільки було в ній релеґійного одухотворення, що зразу видно було: це не тільки художньо намальовано, але й глибоко пережито. Та П. І. все що робив, переживав та глибоко вдумувався в кожне питання.

Такий то був Петро Іванович Холодний. Україна була для нього не символом, не теоретичним настроєм а дорогим та рідним божеством, якому присвятив він усе своє життя, всі творчі сили та працював чесно-безкорисно, забуваючи при тім особисті інтереси. Помер П. І. на чужині в Варшаві, далеко від рідної Переяславщини. Не стало на Україні одного з найкращих синів її з хрустально чистою душею.

П. І. Холодний *Жіночий портрет, вл. М. Терлецька, Львів, 1927*

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА

ОБІД У ХОРОМАХ ГАРЕМУ

Зверхня убогість арабських міст, це тільки скромна заслона їх богацтва...

Вперше сьогодні радію, що родилася жінкою, бо европейським мужчинам це ніколи не трапилось оглядати неприступних таємниць гарему.

Виходячи з моєї кімнати, я сіла за столик та черкнула цих кілька слів:

„ВПане Манріє,

Коли по Вашому повороті з Казаблянки не найдете мене ніде, то вибачте неслухняній „дикій українці" та заходьте до каїда Кадур бель Лябрі і зажадайте, щоб він зменшив свій гарем на одну жінку: мене.

P. S. Запрошена вчора каїдом, а сьогодні рабиня своєї цікавости, йду до нього обідати."

Я заадресувала коперту і залишила листа посередині рожевої бібули, щоб здалека було його помітно і вийшла з кімнати, не зачинивши дверей.

По дорозі зайшла до европейської крамниці й вибрала модерну шахівницю з оловяними та ніклевими фіґурками, взяла її під паху та бадьорю пішла в напрямку цієї покрученої вулички, біля мошеї, де живе каїд.

От і мошея. Але вулички всі вузенькі, всі покручені з по обох їх боках рядки дверцяток, дверей та воріт. Каїдових — ясних, якось не добачую.

Вони були, пригадую, виложені мідяною плитою, а на ній круглими голівками цвяхів був вибитий рисунок двох здоровенних тигрів.

По довгім шуканню безнадійно закручую в останню у цій дільниці вуличку та при кінці її, вже здалека, помічаю осяєні світлом ліхтарні, мідяні ворота.

Піднімаю приверчене до дверей мідяне колісцятко та спускаю його на залізний диск, що видає глухий тон дзвону.

Почувши цей таємний згук моя бадьорість зразу відлетіла, мов сполохана пташка, і залишила мене саму перед тяжкими ворітьми гарему, що поволеньки відчинялись. Уже знайома мені, гарна муринка протяжливим рухом руки, без одного слова, вказує дорогу. Грюк зачиняних дверей і стукіт моїх кроків пішов далекою луною по мармурових коридорах, що вернулася тремтячим відгомоном у моє сполохане серце.

Я задержалася коло дверей цієї кімнати, де каїд востаннє гостив мене і п. Манріє чаєм, але там панувала пітьма та цілковита тиша.

У кожному куточку гарему причаїлося щось загадкове, нестерпно хвилююче щось, що можна би назвати „острахом".

Муринка підповзла до мене, покірно схилила стан, простягла руку й повела далі коридорами в глибину гарему, а ввівши на подвіря, зачинила за мною двері та сама зникла за ними.

В чотирьох кутках подвіря висять різблені з міді, коліровими шклами викладані, подовгасті, засвічені ліхтарі. Колірове їх світло кидає свої таємні подовгасті тіні на високі, мозаїкові стіни. Проти тих дверей, крізь які мене ввели, грає в заглибині стіни водограй. Вода, що бє з нього, закрашується барвами ліхтарного світла, а одноманітний її шепіт нарушує загальну тишу гаремового подвіря.

А вгорі понад стінами небо синє, вечірнє, вкрите зірками та ясним місяцем. Навкруги під різбленими бальдахимами, що сперлись на мармурні кольони і звисають, мов головки розквітлих лілей, тягнеться ряд дубових дверей.

На тлі темножовтого дуба, деякі частини дереворит майстерно обведені золотою барвою, що виріжняє його фантазійні лінії.

Тільки одні двері відчинені, крізь які впадає ясна пляма світла, що розпливається по коліровмх плитах підлоги і губиться в тінях ліхтарень та місячному сяйві.

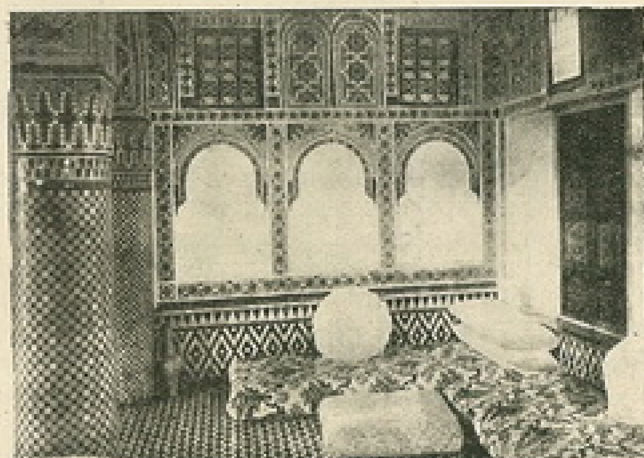
У цих відчинених дверях з'являється постать каїда у ясно-синьому одязі, що прегарно зливається з загальною гармонією красок.

Рука на серці та ввічливі слова запрошують мене ввійти.

Тільки тепер, побачивши його палкий погляд, дбайливий одяг і радісну усмішку, я зовсім збентежилась і кинула благальний погляд на високі й неприступні мури подвіря.

Привітавшись та всміхаючись до нього, я почувала себе, наче зловлена у клітку миша, що крізь ґрату киває лапкою та, прохаючи милосердя ласиться до настороженого кота.

Нараз я нагадала собі шахівницю, яку сильно притискала до серця, та не знаю чому, ця думка зовсім заспокоїла мене і вже цілком бадьоро я сказала потрібну до подарунку промову, прохаючи прийняти цей малий спомин від жінки, в існування якої йому так важко було повірити.

Арабська кімната

Каїд узяв завинутий в папір пакет і передав його муринці, що мов з під землі з'явилася у дверах.

Коли вона пішла, він чемно промовив:

— Бачу, пані, по вашій тривозі, що недовіря п. Манріє до вас, знайшло відгомін у вашому молодому серці та й уже запустило своє невдячне коріння. Я тільки в одному можу запевнити вас, що ваше бажання стане в мому домі моїм обовязком, а моїм проханням було би, щоб ви повірили в мою, цілковиту до вас пошану та у вашу тут повну безпеку.

По цих словах моє довіря виплило, мов місяць зпоміж хмар, та ясною усмішкою освітило обличчя.

Вже зовсім осмілена, я присіла, схрестивши ноги, на мягкій шовковій подушці та стала придивлятись до кімнати.

В уладженні цієї кімнати немає ні сліду европейського впливу ані комфорту.

На підлозі три пухкі килими застелені на одному та кожний із них виставляє свій ріжноколіровий рубець.

Навкруги попід стінами тягнеться вовняна мягка лежанка, прикрита грубим, жовтим шовком та вистелена шкіряними подушками.

Стіни до половини прикрашені тоненькими рисунками мозаїки, якої чотири головні відтінки: ясноружева, голуба та срібна, зливаються з собою у ніжну гармонію. Понад мозаїкою смуга різьбленого мармуру, а ще вище ясножовта стіна пнеться аж до високої, дереворитом виложеної стелі.

В середині звисає великий мідяний свічник, якого віконця вирізьблені на вид зірок, кидають ясні вогники й таємні тіні.

Каїд, побачивши повороти моєї голови, заблуканий по стінах погляд і вогник захоплення в моїх очах, сказав мені досі незрозумілі слова:

— Ви, пані, навіть стіни апетитно оглядаєте.

Справді, я не знала, чи це похвала, чи натяк на мої нахабні оглядини.

Цей араб щораз то більше цікавив мене своєю бистротою думок, догадливістю та дивним способом гутірки.

Минуло знову кілька довгих хвилин, мов ґанки довкола нас, а я все ще сиділа задумана, стараючись розгадати значіння його слів.

„Апетитно“? Ну, Бог з ним, із тим апетитом, — рішила я, та звернулась до каїда, щоб завдати йому, одно із моїх підготованих питань, про їхнє життя та звичаї. Але в цій хвилині ввійшла Хажіда і внесла на таці розвинену з паперу шахівницю, подала її каїдові та тихо, непомітно вийшла.

Каїд відчинив пачку та впевнившись, що це справді шахи, а не коробка цукорків, сказав:

— Щоб дати вам доказ моєї до вас приязни й пошани, не вважаючи на нарушення наших звичаїв, що не дозволяють приймати дарунків від жінок, я приймаю цей цінний, ваш гостинець. А він мені — додав каїд, — тричі дорогий, бо він бажаний, бо від вас, та його дарує кращий від мене шаховий грач.

По цих словах я не стерпіла та запитала його:

— Вибачайте мою нахабність, але тут у вас все дивує мене своєю таємністю. Скажіть, звідки Хажіда знала, що треба зробити з цією пачкою шахів, переданою їй без одного слова? Я не хотіла би думати, що вона звикла до подібних дарунків?

Каїд щиро засміявся:

— Ви, европейці, любите таємність у житті, а надто сподіваєтесь її від нас, хоч наше життя богато простіше від вашого. Питаєте, звідкіля Хажіда знала, що шахівницю треба внести на таці? Це-ж просто. Вона понесла її моїй секретарці-европейці, що пояснила, як слід поводитися у подібних випадках. Ага!, — додав каїд дивлячись на мене, — тепер ви дивуєтесь, що я маю европейку секретарку. Ваше здивування певне ще збільшиться, коли скажу вам, що вона ваша землячка.

— Як? — викрикнула я.

Каїд знову засміявся і двічі повторив моє питання „як?“

— Ну, так, просто, я привіз її з Константинополя, але зазначую, за її згодою. Вона добре знала французьку мову та її освіта і знання дуже пригодилися мені у зносинах з французами. Між іншим, це вона навчила мене балакати по французькому.

— Вона українка?

— Ні — протяжливо відповів він — росіянка. А чи це не одна й та сама нація?

Я стала пояснювати йому ріжниці між нами та руськими, нарисувала мапу України та її сусідніх країн, щоб він краще зрозумів її положення, врешті, сказала я, що нас є біля сорока міліонів та що Україна півтора разів більша за Францію.

Ці всі пояснення я знаю краще як молитву, бо частенько трапляється мені повторювати їх французам та іншим чужинцям, що нічого не знають про наше існування.

Каїд уважно прислухався, морщив чоло, деколи горячим поглядом дивився на мене та завдавав ріжні питання.

Каїд задумався та згодом завважив.

— Ну, так, вас богато, сорок міліонів та й свідомість у вас є...

З його слів плив великий сум та журба за їхню незавидну долю.

— Араб це невільник зроду. Його можна за десять франків купити, — якось жалісно додав він. Ви певно чули про те, що, коли в 1914 р. сагарські й підсагарські араби підняли повстання проти французів, воювали — як ви гадаєте? з французами?, ні, зі своїми, з тими арабами, що французи купили й поставили у перші ряди проти повстанців. Пси!

— А коли цей продажний пес забив двох або трьох повстанців, то біг по десятьфранкову нагороду та по синю кокарду до французів. А тепер, ці, самі нікчемні собаки у яких на випятих грудях теліпається кілька кокард, задерши голову вверх приказують нам — арабам — в імени французької влади.

— Ах! — вигукнув каїд, потер спітніле чоло рукою та тупо замовк. Його слова лились потоком горечі, завзяття, погорди, а заразом сумної резиґнації.

— Так, пані, мені соромно, що я араб і краще-б я був не родився.

По цих словах, я відчула до нього велику симпатію та жаль, але мої слова співчуття були-б такі самі немічні, як і його біль.

По довгих хвилинах мовчанки я запитала.

— Скажіть, звідки у вас взялося таке велике до мене довіря?

— Чиж ви забули, пані, що я чув і розумів вашу балачку з п. Манріє?

— Так, але ще одно питання. Як це так, що у вас стільки недовіря та майже погорди до европейських жінок, а ваша секретарка саме европейка?

— Погорди? Ніякої. Ви певно ще про шахи? От, бачите, я гадаю, що Надя, це імя моєї секретарки, не долюблює европейок. Вона завжди мене перестерігала перед ними, а про те, що европейки можуть також у шахи грати, вона ніколи не згадувала.

Каїд заплескав у долоні. Мов зпід землі виріс перед нами смуглявий, стрункий евнух, а за ним слуга з тацами, кипячим самоваром і чарками. Евнух сів напроти нас і став приготовляти чай.

За ним ввійшло у двері пять хлопчиків-танечників у довгих, білих одягах з виголеними головами, на яких звисали над чолом трикутні клаптики лискучого волосся, а з самого чубка голови спадали аж до шиї заплетені тоненькі коси.

Я почувала себе мов чотирьохлітний дітвак, що дивується раз-у-раз і ставить запити без кінця. „Чому це? Чому так?“

— Чи ці коси, на чубку у хлопчиків мають якесь спеціяльне значіння?

— Так, арабська віра каже, що дітям тяжче піти до неба по смерти, ніж свідомій людині, тому їм залишають „будуї“, щоби Богові легше було їх тягти до неба.

— Ага... Ну, а чому дівчатка не носять таких кісок?

— Якто, пані, хіба ви не знаєте, що за нашою вірою жінка не має душі?

— Так, значить, ваші жінки і не ходять молитись у мошеї і не вірять?

— Виходити з дому? — здивувався каїд. — Наші жінки повинні тільки двічі переїздити вулицею — з дому батька в дім мужа, з дому мужа на цвинтар, а молитись вони не потрібують, бо до неба вони й так не підуть. Щоб їм щасливо жилося на землі, про те дбають їхні мужі.

— Так скажіть-же мені, чим займається арабська жінка ціле своє життя?

— Як же це? Живе!

Каїд, видко, спочатку не зрозумів мого питання, бо по хвилині додав:

— В домі батька виховується, чекає поки батько продасть її мужеві, переїздить у дім мужа, а потім, часом, ущасливлює його сином.

— А коли це дочка, тоді тратить ласку свого мужа? — перепитала я.

— Як це тільки перша дочка, так муж ще терпеливо жде, але коли вже друга з черги, та ніодного сина, то відсилає її назад з обома дочками у дім батька.

Каїд кивнув рукою і танцюристи, що стояли рядком по середині кімнати, готові до танку, кинулись у швидкі повороти. Двох музиків потягало маленькими смичками по ненатягнутих струнах дивних, чудернацьких струментів, а кожний танцюрист потрясав у руках арабські кастаньєти з дзвіночками. Музики — дорослі хлопці з гарними, расовими обличчями, також танцювали у колі пятьох хлопчиків.

За їхнім вигуком хлопята кидались у танок, счиняли оглушливий галас дзвіночками й тупотінням босих пят, а згодом знову переходили в мірний танок.

Протанцювавши, посідали на килими й почали співати. Спочатку перша ґрупа затягає, друга відповідає, а нарешті усі разом дитячими, матовими голосами співають одноманітну, трьохтонову мельодію.

Вона така близька до природи, що, здається, скрізь можна би її почути, якби вслухуватися уважно, чи то в шепіт ліску, чи щебіренькання пташків, чи журчання ріки а може, й усе разом зливається на ніжні тони цієї мелодії.

Із цих звуків ллється якесь відвічне, вперте потакування незмінного буття, а заразом приєднуються безжурні, сонячні нотки арабської вдачі та часті слова „Алля, Алля — Алля кібір“.

Та пісня, чомусь, додає охоти до бунту, до заперечення, натягає нерви, мов струни та здається, що вони от-от і порвуться. Хочеться зірватись і крикнути „Досить цієї пісні“! А вона все таки рівно й одноманітно пливе і вдаряє, мов краплини дощу об шиби, або неначе жало комара, що раз-у-раз болюче всмоктується у тіло, відривається і знову всмоктується.

Слуга передає повні шклянки чаю, а з рук забирає порожні. Потім вносить трьохніжну тацу, ставить на ній арабську ґусту юшку в срібній вазі.

По юшці медівник з маслом, печена баранина в оливках, зелений горошок, голуби, кус-кус та кіш із ріжними овочами.

Коли ми кінчимо їсти одну страву, слуга відносить її хлопчикам і вони доїдають. Їмо руками, відскубуємо шматки мяса пальцями, збиваємо у галушки розсипчастий кус-кус, або набираємо в жменю запашного соку з дна розкрашеної миски і вливаємо його в уста, попиваючи ним печене мясо. По їді миємо руки і мачаємо їх у вазі із пахощами троянди.

Нарешті йдемо з каїдом оглядати гарем.

Продовження буде.

НАЙБІЛЬША ПОЕТКА ФРАНЦІЇ

Недавно тому вшанувала Франція велику свою поетку Анну де Ноай, наділивши її відзнакою командора Почетної Леґії. Одну з найбільше почесних відзнак, цілого культурного світу, дістала оце вперше жінка і як не диво в теперішний тверезий час, мрійлива поетка, що дала французькій літературі незрівнані зразки прегарної лірики. Це більше здивує нас, коли почуємо, що поетка ця з походження не француженка, лише чужинка, вихована на французькій культурі, яка як неодна давна культура, притягає і вплває в себе богато цінного чужого елементу. Згадати хоч би нашу малярку Марію Башкірцеву, яка зросла й померла у Франції і за недовгий час своєї художньої праці встигла обдарувати французькі музеї низкою цінних картин.

У збірці автобіоґрафій „Führende Frauen Europas“ появився життєпис Анни де Ноай, в якому вона, найкоротше з усіх, ось що говорить про себе:

Анна де Ноай, відзначена хрестом Почетної Леґії

„Що мені сказати про моє довге життя, в якому кожний день був виразом несказаного болю, або й гомінкої радости судьби одної людини, моєї? Ніхто більше не висказав своїх власних переживань у поезії, як я, і тому, що все моє єство розпливається у них, опишу тут лише деякі прикмети своєї вдачі.

У спадщині дістала я відвагу й енерґію і внутрішнє захоплення, але й одночасно з дитинства ще слабке здоровля. Мені довелося пережити світлі радощі й жахливі нещастя. Але горе все глибше від радости й саме воно повязало мене так щільно й нерозривно з великим, нещасним людством.

Найбільше впливала на мене завжди музика. Моя мати, захоплена піяністка, грала ґеніяльно Шопена, Бетовена й Моцарта. Я народилася в Парижі. Батько мій, князь Бранкован походить із румунської княжої родини, мати моя — грекиня з острова Крети.

Літо проводили ми над берегом женевського озера, часом і на півдні, серед садків і квіток роскішних італійських краєвидів. Виховательки мої, здебільшого німкині,

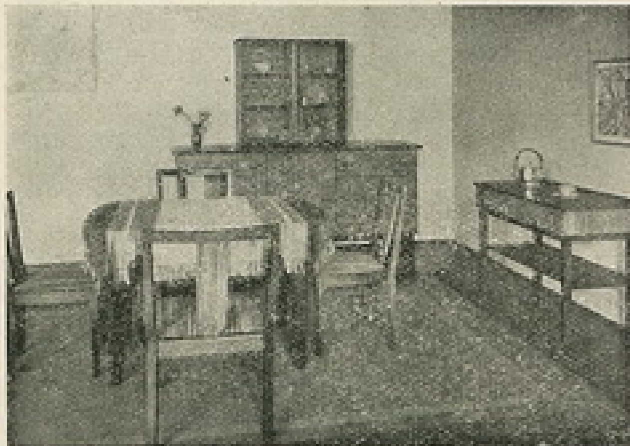
(Продовження на 15-ій стор.

СУЧАСНЕ УСТАТКУВАННЯ

Вміла й зручна обстановка в помешканні, це одно з пекучих питань дня й найкращим доказом, як воно загально обговорюване, це часті виставки сучасного помешкання та численні в них відвідувачі. Річ у тому, що треба утворити типи меблів, які розмірами й формою відповідали-б сучасним помешканням, а одночасно вдоволяли-б естетичні вимоги власників. І фінансова сторінка справи не остає тут без впливу тому, що треба погодити доцільність та красоту предметів домашньої обстановки з пересічною, невисокою ціною.

Одно, чи двохкімнатне помешкання вимагає як найменшої скількости меблів, т. зн. їх повинно бути лише тільки, скільки вимагають найконечніші життєві потреби. Чотири до шість крісел, шафа, стіл і ліжко — це найконечніші меблі. Все друге відбирає скупий вільний простір і замісць облегчити життя, утруднює його непотрібно.

У цих умовинах повинен кожний предмет як найточніше відповідати свойому завданню. Шафа, призначена

Практична їдальня

на переховування річей, повинна служити лиш для цього і також вповні вдоволяти власника розмірами своїх сховків. Крісло повинно служити до вигідного сидження і стояти завжди на призначеному місці. Окрім того сучасні меблі повинні відзначатись тревалістю й простотою ліній. Уставлені в одно чи двохкімнатному помешканні, меблі нетревалої роботи легко могли би знищитись при щоденному уживанні. Окрім того власники, часто зайняті працею поза домом, не в силі посвячувати багато часу докладному прятанні й чищенні їх. Отже малим помешканням відповідають меблі тревалі, відпорні й настільки легкі, щоби їх можна без труду пересувати. Необхідними в них є також прямі лінії без прикрас, з яких дається легко стирати порох.

У нас на жаль досі ніхто не думав над доцільністю меблів для свого помешкання й тепер ще зрідка хто над тим застановляється. Вже сама привичка купувати все „ґарнітурами" доказує, як мало старається чоловік пристосувати меблі до свого житла. Незалежно від величини помешкання куплений „ґарнітур" розпирається в ньому самопевно, займає майже ввесь простір, не дбаючи про те чи потрібно всіх тих сховків для господині, чи ні.

Зрозуміло же, що не кожне помешкання може свобідно помістити в собі ту саму скількість меблів, як їх додають „ґарнітури". Уявіть собі невелику спальню, в якій уставлено по середині два ліжка поруч себе, так що лишається лише вузький перехід між ліжками й шафами. Ця кімната стає одразу призначеною лише для спання, тому що через тісноту трудно примістити там якісь інші предмети. Чи не булоби далеко кращим присунути одно ліжко до стіни, а друге заступити низьким тапчаном, який у день прикривається килимом, а вночі служить до спання? Тоді й місця стало би більше і кімната затратилаб виключний характер спальні.

Тому слід перед устаткуванням хати обдумати докладно, яких саме меблів нам потрібно. Наше помешкання повинно нам бути місцем відпочинку, де вигідно й спокійно можемо переживати вільні хвилі від праці. Цьому стоїть на перешкоді тіснота в кімнатах, в яких не можна свобідно перейти та шкляні цяцьки, яких не сміємо доторкнутися.

Ще одну новинку принесло зі собою сучасне устаткування, а саме відкинуло фурніровані меблі, а зате любується в масивних. З фурніром відпало багато непотрібної праці, яка здорожувала меблі, а також і безліч зовнішних прикрас хатніх предметів. Сучасні меблі стараються подобатись гармонією прямих ліній та вмілою пропорцією поодиноких частин. Через те все зусилля йде тепер на старанне викінчення та добірний матеріял. Дуб, ясень, чи бук найчастіше примінюють при модерних меблях, які ще й окрім гарної форми є й більше тревалі, чим фурніровані. Одинокою прикрасою їх є рівномірно уложені верстви дерева, які відповідно зуміє підкреслити рука столяра.

Слід згадати й про меблі металеві, які виринають тут і там на виставах та вражають нас своєю сухою діловитостю. Ці меблі майбутнього покищо дорогі, так що годі говорити про велике поширення їх. Але практичність та доцільність доведена тут до такого високого ступня, що ці меблі напевне промощуть собі дорогу в сучасне помешкання.

Л. Л.

НОВА ВИСТАВКА КООП. „УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЄ МИСТЕЦТВО"

Ідучи на зустріч бажанню станиславівського громадянства, рішила кооп. „Українське Народнє Мистецтво" влаштувати враз із пп. О. О. Кульчицькими з Перемишля виставку приміненого народнього мистецтва в часі від 29 березня ц. р. до 5 квітня ц. р.

Станиславівські українці матимуть змогу побачити нові зразки приміненого народнього мистецтва, про які стільки говорено й писано недавно тому підчас виставки у Львові. Невичерпана скарбниця народнього мистецтва дає все нові й нові зразки народньої творчости, які можуть задоволити ріжні уподобання. Перенесені вмілою рукою в наше окруження, вони стають гордощами й прикрасою наших хат. А виставка — це перегляд нових можливостей і досягнень у примінені нашого народнього мистецтва.

Окрім приміненого народнього мистецтва виставлятиме кооп. „Українське Народнє Мистецтво" також етноґрафічний матеріял (народні сорочки, рушники, перемітки), щоби поруч із приміненим узором показати його джерело, народню ношу.

Цікаві зразки народньої ноші зі Станиславівщини доповнять етноґрафічну частину виставки, яка стає незвичайно богатою завдяки малюнкам народніх типів п. Олени Кульчицької.

Відкриття виставки відбулося в Станиславові дня 29 квітня ц. р. о год. 11.30 в салі „Бесіди" перед численно зібраною публикою.

ПРО КВІТИ

Плекання квітів дає дуже богато втіхи, не лише огородникам, але й кожній людині, що має замилування до цього. Квіти розсівають веселість та розвівають денну журбу своїм привітним виглядом.

Назвою „квіти" означаємо не лише цвитучі рослини, але також листя оздобне, як рицину, шалвію срібнолисту, мітельник городн., букшпан зелений і ін. Квітами називаємо також наші пільні квітки, перенесені до города. Тут подамо кілька загальних уваг відносно плекання квітів, які ділимо на річні, дворічні й тревалі.

П. І. Холодний: Дзвіночки, вл. М. Бонковський, Львів, 1924

Річні рослини виростають протягом одного літа з насіння, цвитуть, видають насіння й гинуть. Їх сіємо до ґрунту, коли лише розмерзне земля на весні. А ті, які можна пересаджувати, сіємо в інспектах, парниках чи в скринках у хаті вже в березні. Не можна пересаджувати рост: н горошкових і всіх рослин, що пускають довге. ломке коріння. Коли вже добре підросли ростинки, висадити їх на грядочку до цвітника. Головний корінь можна при тім ущипнути ($^1/_3$ часть) та добре намочити в каші з глини, вимішаної з водою. По засадженні треба рослинки добре підливати, весною рано, а в літі вечером. Найкращою порою до висаджування рослин на весні це час, коли минули вже весняні приморозки, а саме від половини травня аж до половини червня.

Коли нам не залежить на насінні, тоді треба відцвилі ростини постинати на кілька чи кільканайцять цм. від землі. Декотрі рослини нпр. пахучий горошок, резеда, львина паща зацвитуть тоді ще раз.

Богато однорічних квітів можна сіяти в осени так пізно, щоби перед зимою не посходили, а тоді вони весною раніше зацвитуть.

Дворічні рослини (дзвіночки, гвоздики, незабудьки) треба сіяти в травні, раз а навіть двічі пересаджувати, а вони зацвітуть слідуючої весни, або в початках літа.

В сучасному цвітництві знаменитою прикрасою служать тревалі билини. Їх садять звичайно на цвітових грядках та травниках. Ці зимотревалі билини можуть рости й кілька літ на одному місці, розростаючись без упину. При сіянні поступаємо як із дворічними рослинами, висаджуючи їх на весні до ґрунту. Під такі билини треба приготовити землю так, щоби вона довгі літа їм сприяла. Її треба добре погноїти стаєнним гноєм і глибоко перекопати, а тоді щойно садити рідка, щоби вони мали доволі місця рости.

При закладанні цвітників треба зважати на гармонію красок й відповідно до цього добирати їх. Голубі й рожеві квіти гарно виглядають вкупі; при жовтих треба садити зелені, при червоних білі квіти. Коли ми непевні яка буде краска даної рослини, найкраще посадити її біля білої. Обвідки грядок можна робити з одної рослини.

Михайло Бардега.

(Продовження з 9-ої стор.)

змалку познакомили мене зі славними німецькими казками про короля-жабу, попелюшку, сніжинку й червону шапочку. І ці твори — фантастичні й таємничі а рівночасно повні наївної, земної краси, розбудили в мені глибокий звязок із природою, який пізніше знайшла я у старинних греків, великих предків мого духа.

Любов до романтики, яку природа й пристрасть дарує непереможною, загадочною силою кожному поетові, злучила я замолоду з гострим змислом для льоґіки, якого черпала з творів Монтена і Вольтера.

Від сьомого року життя почала я писати й історія цілого мого життя тісно вяжеться з моїми творами. Бо поети перетворюють переживання, але не видумують їх."

Л. Б.

Др. ЄВГЕН ДУРДЕЛЛО

ПРО ПЛЕКАННЯ НІГТІВ

Плекання нігтів і удержання їх у порядку, — це не новина. Вже й аристократки старинного Єгипту присвячували богато уваги цій ділянці косметики, закрашуючи свої нігті генною, ба навіть здається, позолочували їх (бодай у мумій стрічаємо позолочувані нігті) та без сумніву удержували їх в негіршому порядку, ніж сьогоднішні красуні. У нас не віддавна займаються основніше плеканням нігтів. Щойно в останнім десятиліттю поширилося плекання нігтів на ширші верстви. Одначе тому, що часто подибуємо ірепарабільні хиби на нігтях, що повстали ще в дитинстві внаслідок невмілого плекання, а дальше тому, що і при „manicure" допускаємося часто промахів, які не все минають безслідно, хочу нині сказати кілька слів про цю ділянку косметики.

Першим і головним услівям плекання нігтів — це бездоганна їх чистота. В тій цілі треба чистити нігті кілька разів денно не надто загостреним кістяним або роговим предметом, усуваючи весь бруд і рештки нашкірня зпід вільного краю нігтя та обмивати їх недражливим милом і теплою водою при помочи мягкої щітки. З другої сторони добре є надягати при чорніщих роботах (прятанні, праці в городі) ірхові а при пранні ґумові рукавиці. Однак і після цього треба по скінченні роботи вимити руки у вище наведений спосіб.

Трьома своїми краями спочиває ніготь під т. зв. нігтевим валом, четвертий т. зв. дістальний край нігтевої плитки є вільний і вимагає відповідного оформлення. Сьогодні надають цій частині нігтя парабольоїдне закривлення і вимагають, щоби його вершок сягав до кінця пушки пальця або лиш трохи його перевисшав. Розуміється, не всі можуть носити таких довгих нігтів. Одні з гігієнічних (лікарі, повитухи), другі з технічних причин (музики, касієрки) мусять пристригати їх коротше.

До пристригання нігтів треба вживати тупо закінчених, на своїй поверхні закривлених ножиць а пристрижений край вигладжувати не надто гострим пильничком. При цьому треба звертати увагу на одну дуже важну обставину, а саме: не вистригати надто глибоко кутиків нігтя. Таке невміле піклування стає часто причиною, що відростаючий край нігтя вростає в тіло й викликує не лише немилі й болючі інфекції, але й спричинює також деформацію нігтя, яку відтак уже тяжко направити. На це повинні звертати увагу матері, доглядаючи своїх дітей, як також самі придержуватись цього правила.

Особливого плекання вимагає також поверхня нігтя. Тут треба звертати увагу на три річи: барву нігтя, поверхню нігтевої плитки і край нігтевого валу.

Барва нігтя повинна бути рожева за виїмком місця в насаді нігтя, яке має вид півмісяця, зветься по латині „lunula" і повинно бути блідше. Одначе таке закрашення стрічаємо в дійсности дуже рідко. Тому приходиться часто закрашувати нігті при помочи середників, що служать до їх полірування, а часто навіть потягати їх спеціяльним ляком.

Негарно виглядають також білі плямки на нігтях. При їх появі говоримо, що нігті „цвитуть". Вони є викликані воздухом, який вникає між поодинокі верстви нігтевої плитки. Про їх причину не знаємо нічого певного; мені здається, що появляються вони у людей, яких орґанізм є з ріжних причин ослаблений. Радять у таких випадках потягати ніготь дегтевими препаратами, одначе це не завжди усуває білі плями.

Поверхня нігтя повинна бути гладенька й лискуча без повздовжних чи поперечних рівчиків та заглублень. Найтрудніше усувати такі аномалії, коли вони появляються без ближче відомих причин. Аномалії ці зникають часто самі від себе, інколи мусимо покривати нігті відповідними плястрами або надавати їм при помочи відповідних купелів та натирання розрідженими кислотами більшої відпорности. Однак треба на жаль ствердити, що вислід лікування цих аномалій є в більшости випадків сумнівний.

Лекше можна зарадити, коли розходиться о гладку й лискучу поверхню нігтя. Тут уже часто можна осягнути гарного висліду, натираючи нігті цитриною або розрідженими кислотами. В інших випадках треба помагати собі т. зв. поліруванням нігтя. Робиться це при помочи порошків або паст, які мають у собі звичайно оксид цини або шмідоґель. Сьогодні є в продажі велика скількість таких препаратів, яких уживаємо найраціональніше, коли наносимо їх вечером тоненько на обчищені нігті а вранці витираємо нігті при помочи ірхи.

Щоби поверхня нігтя стала більш лискучою, вживаємо т. зв. нігтевих ляків. При цьому не треба нігтів полірувати, а тому й послугуємось цією методою, коли з тих чи інших причин (ніжні або надто ломкі нігті) не можемо примінити полірування. Ляки обіймають у собі звичайно коллоїдум, держаться на поверхні нігтя довший час, а щоби їх усунути, мусимо вживати спеціяльних середників (ацетону).

При плеканні нігтя мусимо звертати увагу на краї нігтевого валу. З них простягається на ніготь верства нашкірня, яка прилягає досить щільно до поверхні нігтя, а коли їй не присвячуємо відповідної уваги, то не лише псує його гарний вигляд, але й стає причиною т. зв. задирок. Удержування нігтевого валу в порядку є найтруднішою частиною плекання нігтя, бо при ній стрічаємось чи з не найтяжчими промахами проти правил гігієни. Нашкірень треба старанно й обережно відлучити від поверхні нігтевої плитки, відсунути в сторону нігтевого валу й відтяти відповідними ножичками так, щоби не поранити його. При тім помагає тепла купіль рук або вазеліна, яка розмягчує нашкірень. Усувати його треба не металевим але роговим або кістяним, не надто гострим предметом. Коли при відтинанні вріжемось до крови, тоді треба ранку потерти каменем до задержування крови і йодовою тінктурою й того дня залишити дальшу працю коло нігтя, а особливо лякерування й полірування. Лише в такий спосіб не наражуємось на евентуальне поважніше захорування околиці нігтя, чи навіть цілого орґанізму (заkаження крови, рожа).

Вище згадав я, що занедбані краї нігтевого валу стають причиною частих задирок. Це дуже неестетична, болюча а навіть небезпечна комплікація невмілого плекання нігтів. І вона стає брамою, якою можуть дістатися до орґанізму ріжні інфекції. Задирки треба осторожно витинати ножичками (не викушувати), а основу їх потирати знову таки препарованим ляпісом і йодовою тінктурою. А передовсім не треба допускати до того, щоби вони повстали.

Всі ці правила відносяться до нормального перебігу піклування нігтями. Всякі поважніші захорування, як згрубіння нігтя, вростання а навіть відкушування нігтів вимагають лікарських оглядин.

З нагоди Великодних Свят складаємо всім нашим прихильницям, передплатницям і співробітницям найщиріші побажання.

РІЖНІ ВІСТИ

Загальні Збори львівської Філії Тов-а охорони дітей і опіки над молоддю відбулися 13 березня ц. р. На жаль, таке преважне Товариство не цікавить не стільки нашого громадянства, щоби стягнути бодай на Збори більше число публики. Крім членів централі, членів Виділу і поодиноких секцій, представниць „Захоронки" і Кружка ім. Ганни Барвінок — більш нікого не бачили ми на салі. А шкода! бо Товариство працює — працює там, де такої праці найбільше потреба. „Порадня матерей", секція опіки над доростаючою молоддю, секція видавнича й бібліотечна — усі прийшли з якимось дорібком. При „Порадні" існує дентистична амбуляторія, яка обслугує солідно молодь наших шкіл, не йно рідних але й державних.

В дискусії піднесла п. І. Павликовська дуже важну справу, а саме: потребу віднови колишньої секції сирітських опікунок, які навязали би знова контакт з усіма родинами біднішого українського населення Львова і занялися його дітворою, щоби зберегти її від чужинецьких впливів і від загибелі фізичної й моральної. Та ось в чому трудність: показалося, що у цілому Львові не найти бодай 40 інтеліґентних жінок, які взялиб на себе ту роботу, перебравши під контролю поодинокі райони міста. 40 жінок! у Львові! де недавно у час карнавалу тріщали салі від натовпу охочих до гуляння...

П-ні Павликовська вказала теж на небезпеку, яка грозить нам з того боку, що суспільну опіку в ріжних ділянках життя переймає поволи на себе держава — чужа нам держава і внедовзі ми не матимем ґрунту під таку роботу. Пропонує скликати анкету з представниць усіх споріднених харітативних товариств для обдумання пляннової акції на цьому полі.

Висказано теж побажання, щоби Товариство повернуло до давної традиції й улаштувало цього року знова „Тиждень дитини" для пропаґанди ідей Товариства і затіснення звязків із загалом ґромадянства. Притім можна оден день присвятити „матері", вказуючи у ряді відчитів на її завдання, права й обовязки під сучасну хвилю.

Виділ Товариства під головством о. Фіголя, як також голови секцій остали в тім самім складі, бо вибирається їх на три роки.

Посмертна виставка картин П. Холодного. В Національному Мозею відкрито 22 березня ц. р. виставку П. Холодного, яка обіймає понад 350 його картин. На відкритті промовляв о. др. Сліпий, голова Комітету для вшанування памяти Покійного і директор Нац. Музею др. Гл. Свенціцький. Мистецький дорібок великого маляра розгорнувся тут у трьох залях перед численно зібраною публикою.

Виставка тріватиме до кінця квітня ц. р. Слід надіятись, що відвідають її якнайширші круги нашого громадянства.

Виставка українського народнього мистецтва. В листопаді м. р. влаштовано в Чікаґо заходами двох жіночих товариств, Артистичного Жіночого Кружка та Жіночого Зап. Товариства, виставку українського народнього мистецтва. Предметом виставки була збірка вишивок та деревляних різьб п. Анастазії Кочан, привезена недавно з Рідного Краю. Стіни були прикрашені малюнками п. Олени Кульчицької.

Виставку відвідали всі місцеві українці та богато чужинців. Наші вишивки й килими будили загальне зацікавлення.

Мати найбільшого німецького поета. Німеччина обходить тепер двохсотні роковини народин Катерини Єлисавети Ґете, матері свого великого поета. Із-поміж матерей великих людей вона зберегла собі чи не найчільніше місце в памяти дальшого покоління. Її постать виринає мимохіть перед очима, коли згадати її ґеніяльного сина, так тісно злучена вона з його вихованням. Та й незалежно від того, ця небуденна, незвичайно освічена жінка вміла зацікавити собою й своїх сучасників.

Двісті літ тому народилася вона в Франкфурті дочкою міського радного. Сімнацятилітньою дівчиною вийшла заміж за радника Ґете, поважного, немолодого вже добродія. Із шестеро дітей, які вона привела на світ, лише двоє лишилося при житті. На виховання їх положила вона все своє зусилля. Її життерадісна вдача перемагала всі невзгодини між нерішучою вдачею чоловіка а зовнішнім світом, та вщіплювала в сина замилування до всего що гарне. Доля не відплатила їй за це. Її старість минула самітно й убого. Дочка померла ще молодою, а сина вона не бачила роками. Ніхто не чув від неї слова скарги на своїх дітей, а коли занедужала перед смертю, прохала не повідомляти про це сина, щоби не турбувати його безпотрібно.

Памяти Петрарки. Маленька французька місцевість Воклюз коло Авіньону, задумує влаштувати в дні 6 квітня ц. р. свято в честь великого поета і 600-ої річниці його стрічі з Ляврою, якої імя увіковічнив так любовно у своїх піснях. Якраз у костелі св. Кляри в Авіньоні стрінув Петрарка вперве Лявру, яка зробила на нього таке сильне враження, що стало воно жерелом для його поетичної творчости. Протекторат над проектованими торжествами обняв б. премієр Едвард Ґерріо. Промовляти буде між іншими славний італійський поет Ґабрієль Д'Аннунціо. Мають приїхати теж делеґації з Німеччини й зі Сполучених Держав.

Тому, що винайшов машину до шиття. Був ним Вартоломей Тімоньє, уроджений 1793 р. у Франції в Ліоні. Недавно поставлено там йому памятник, на якому находиться різьба, що представляє жінку при машині. Яким добром став винахід машини до шиття, зрозуміють найкраще ті, що з голкою мають раз-враз до діла.

Перший міжнародній з'їзд раціоналізації поживи. В Празі відбудеться в 1932 р. з'їзд, якого завданням буде дати перегляд відживлювання поодиноких народів та їхню залежність від себе. Як відомо, не всі держави виробляють достаточну скількість поживи, яка їм потрібна. Північні народи довозять товщ, ярину й полудневі овочі, а південні масло й дріб. Та й потреба поживи зовсім інакша в кожній країні, тому що інакше мусить відживлятися людина, коли живе в умірковану чи тропічному підсонню. Всі ці умовини будуть предметом нарад з'їзду, в якого програму входитимуть питання: 1. хліб під зглядом міжнароднім, 2. потреба білковин у ріжних народів, 3. потреба вітамінів і мінеральних солей у ріжних народів, 4. досвід з ріжними методами консервовання. Дальшою метою з'їзду є завести плянову господарку в цій ділянці та навязати в тій цілі міжнароднє порозуміння.

Скликання такого з'їзду являється доказом, що пожива стала справою не поодиноких людей чи держав, але питанням міжнародного значіння.

Учениці болгарських шкіл три дні в році працюють для держави. Дівоча ґімназія в Софії відбула свій трьохденний обовязок в міській лічниці, де учениці направили все ушкоджене білля, позначили його й посклaдали в порядку до сховків. Діти прийняли цей трьохденник із захопленням, тому що він приносить їм деяку відміну та богато нових вражінь.

Від Адміністрації

З оцим числом починаємо другий квартал 1931 року. Пригадуємо всім передплатницям, які не вирівнали своїх залеглостей, щоби негайно зложили передплату за перший квартал 1931 року. Журнал може лише при піддержці передплатниць виконувати свої зобовязання та поширювати поодинокі відділи.

Тому звертаємося ще раз до всіх читачок із закликом:

Не читайте журналу даром!

На адресі знайдете квоту Вашої залеглости: вирівнайте її!

МОДЕРНІЗУВАННЯ

Прибрання рукавів стає все більше ріжноманітне слідом за модою, яка відвертається від колишньої простоти. Та й загальна тенденція поширення рамен вимагає більшої їх прикраси. Одначе ця обставина дає одночасно змогу комбінувати рукави з двох матеріялів при перерібці сукні, або прикривати потрібні шви відповідною прикрасою.

На першому рисунку бачимо такий рукав, скомбінований із двох кусників матеріялу. Скісний шов в околиці ліктя прикритий

Рис. 1, 2.

вузькою смугою матеріялу в формі стяжки, яка завязується на лікті в кокарду. Для тої цілі треба викроїти дві вузькі рівні смуги матеріялу й підшити їх скісною (коли матеріял тонкий) або й шовком відмінної краски і краї смуги кілька разів перестебнувати на машині. Кінці обох смуг прикріпити до внутрішнього шва рукава а смугу завязати на лікті в кокарду, випробувавши, чи не буде тиснити руки при згинанні.

На другому рисунку є рукав перероблений при сукні з чорної Crepe Georgett-и. Долішня частина рукава є з чорного мережева, яке можна завжди докупити в потрібній скількости. Із чорної Georgett-и, яка лишилася з відтятого рукава, можна викроїти величку дзвонову фальбану, якою прикривається зручно місце зшиття обох матерій.

Третій спосіб перерібки надається дуже добре для сукні, ком-

Рис. 3.

бінованої з двох матерій. Долішня частина рукава з темнішої матерії сягає аж до рамени і тут закінчується зубцями, підшитими знизу яснішою краскою. Обі ці краски повторяються в цілому моделі (спідничка темніша, блюзочка ясніша).

Др. ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ

Терпелива. 1) Місце у Вашій брові можна би попробувати насвітлювати кремінною лямпою або припікати снігом угляної кислоти.

2) Делікатним і тонким стало Ваше волосся певно внаслідок надмірного виділювання шкірного лою. Як я вже писав, це є аномалія, якої причина лежить у злій переміні матерії та неправильній функції вегетативної нервової системи, отже в кожному разі захорування, що має глибші причини і тому треба його трактувати строго індивідуально. Загально можна сказати, що в таких випадках треба обережно обходитися з волоссям, отже мити його в магкій воді і перетовщеним милом, не надто часто ондулювати, не ходити без капелюха на яркім сонці і т. д. Далі треба вживати відповідних ліків, що змічнюють волосся. Одначе це все середники сильно індивідуальні, тому не можна їх аплікувати без докладних оглядин пацієнта.

Передплатниця зі Станиславова. У Вашій рецепті пропустили Ви один складник, тому не можу точно висказатися про цей лік. В такім складі як Ви подали, є він вповні нешкідливий, але й ледви буде помагати.

Мака. 1) Пробуйте вкладати між великий і другий палець кусник тісно зшиненої вати або спеціяльну ґумову вкладку. Це вирівнює аномалію до деякої міри. Зрештою можливе лише оперативне усунення аномалії.

2) Можна тими самими середниками, що й на лиці, т. є. відповідними мастями й розчинами.

До цього числа долучуємо
IX. таблицю колірових узорів.

ХТО ПОРАДИТЬ?

Прошу подати мені добрий припис на роблення гірчиці (муштарди). *Михайлина С.*

Маю сукню з брунатної Crepe Georgett-u, на якій видно кожну найменшу плямку. Недавно тому бризнули на мене нехотячи водою й тепер на спідничці повно таких дрібненьких плямок. Не знаю як собі з цим порадити, тому що не можу давати кожного разу сукні до хемічної пральні, де вона зрештою збіглась би. Чи знає хто добрий спосіб чищення цієї тканини? *Н. Р.*

Хотілаб я провести цього року літо зі своєю дочкою в гірській околиці, тому що лікар це мені припоручив. Може котра з читачок порадить мені відповідну місцевість, де я могла би знайти недороге помешкання і провадити кухню? *Олена Н.*

Гарно випране білля, це похвала і вдоволення кожної господині. Я привязую до того велику вагу, але хоч не жалію часу, мила й рук, білля моє з часом жовкне, або виходить сіре з прання. Прошу тому досвідчених господинь відповісти мені в чому лежить помилка, коли перу в слідуючий спосіб;

Вечером перед пранням намочую все білля в теплій криничній воді зі содою; на 60 л. води беру $\frac{1}{2}$ кґ соди. Другого дня перепираю кожний кусник милом дуже старанно в тій самій воді. Під вечір натираю раз коло разу все білля милом і лишаю так через ніч. Слідуючого дня перу ще раз у горячій воді а відтак виварюю в „Радіоні", приблизно $\frac{1}{2}$ год. З вивару сполікую, наливаю зимною криничною водою в якій воно лежить цілу ніч.

Третього дня полочу в криничній воді, вкінці крохмалю, синкую й вішаю.

В часі прання потрібно мені дуже богато води, тож не можу всю воду переварювати, бо це пожерло би богато палива. Чи не можна в інший спосіб зробити криничну воду мягкою?

Педантка.

Як можна найлекше вичистити золоту вишивку?

Вчителька,

Моя пальма, яку я сама виплекала з малої рослинки, має тепер безліч дрібних мушок, які осідають в насаді листків. Не знаю як їх позбутися, бо боюся пробувати чогось, що могло би пальмі пошкодити. *М. М.*

З НАШОГО ДОСВІДУ

Славі Н. Вівсяні платки можна приготовляти різно. Подаю Вам кілька приписів, які будуть поміщені у відділі приписів „Нової Хати". *Стефанія В. Д.*

Господині. Годівля пантарок трудна, бо молоді пантарки незвичайно вражливі на студінь. Пантарка може знести й до двісті яєць, але звичайно складає їх у ріжних місцях поза курником. Цю птаху держать для прикраси подвіря між іншим дробом. Годівельники відраджують держати пантарки в господарстві й тому це годівля аматорська. Це крикливa й непосидюща птиця і з нею богато мороки. *Стефанія В. Д.*

Господині. Пантарки добре несуться від початку квітня аж до кінця вересня. Їхні яйця менші чим курячі але зате смачніші. Пантарки потребують богато зеленини, дуже радо скубуть усяку зелену ярину. Із іншими родами дробу зносяться зовсім добре.

Галя Р.

Практичній. Шкірка, яку хочете виправляти, мусить бути мягка, щоби легко тягнулася в ріжні сторони. Отже коли вона несвіжа, тільки висушена, треба її натерти водою і зложити удвоє волосом до гори та звинути тісно. Повторити це кілька разів доки не змякне зовсім, як свіжа.

Опісля розтягнути на дощинці волоссям до гори і поприбивати цьвяшками. Всякий товщ, мясо, жилки усунути ножем. Розпустити в воді 2 части алуну з 1 частиною соли (на вагу) і літним, не горячим плином натирати рижовою щіткою кілька разів денно. Дощинка має лежати поземо.

Коли пятого дня шкірка трохи присхне, витирати її тупим кінцем ножа раз коло разу, кладучи шкірку на коліна. Коли шкірка не мякне, треба звогчити її бензиною і шкробати дальше ножем, сильно натискаючи. При кінці витирати шкірку кусником пумексу.

Це робота тяжка й вимагає богато терпеливости. Від неї дуже болять руки й тому я нікому не радилаб виправляти відразу більше шкірок. *Стефанія В. Д.*

Зажуреній. Коли мак не сплісніє, а має лише стухлий запах, треба його висушити, бо він набрав вогкости. Найкраще насипати тонкою верствою його на бляху й засунути по обіді до рури. Одначе коли й потім не стратить запаху, не можна його вже вживати до страв, бо це знак, що мак зіпсувся. *Ольга Ст.*

Мака. Точного виміру на подушки не можу Вам подати, бо на це немає ніякого припису. Але загально вважається доцільним робити тепер подушки менші, чим давніше. Найчастіше стрінете подушки виміру 70 X 80 цм, але заграницею роблять їх ще меншими.

Матеріял на всипи можна купити в кожній текстильній крамниці. Раджу Вам тут не щадити гроша, а взяти що найкращий всип, тому що на цьому не стратите ніколи. Рідкий всип пропускає піря і під кожним зглядом не є тревалий. *О. Л.*

ПРИПИСИ

Будень із крупок

Зварити густу, мало посолену кашу з 1 шклянки крупок, вибити її з ложкою масла й поставити, нехай прохолоне.

Вимішати пригорщу просіяної тертої булки, і 6 дека варених сушених грибів, перемелених на машинці. Додати до цього $\frac{1}{4}$—$\frac{1}{2}$ шклянки смаку з грибів (зимного), 3 яєць, $\frac{1}{4}$ літра сметани, 8 дека тертого швайцарського сира і невелику сиру цибулю, вterту на терці. Перемішати це все добре, і зложити до глубокої форми, вимащеної маслом і посипаної булкою. Зверху посипати сиром, булочкою, накришити масла і вставити на пів години до горячої рури. Подавати на стіл у тій самій формі, а до цього давати квашених або маринованих огірків.

Подала А. Виницька.

Вівсяні платки (Quaker Oats)

Звичайний спосіб

Вівсяні платки варити $1\frac{1}{2}$ год. (чим довше варити, тим смачніші будуть) з малою кількістю води, а потім долляти молока. По зваренні посолити до смаку.

Юшка

В послідній $\frac{1}{2}$ годині долляти росолу замісць молока і кинути бараболю, покраяну в кісточки і 1 ложку товщу. Перед поданцям додати зрізанцю або дрібно посіченої петрушки.

Лакомника

Всипати вівсяні платки на кипяче молоко і посоливши, варити на вільному вогні з цитриновою шкіркою. Подати посипані цукром і цинамоном або з варенням. Добрі також із зимним молоком і цукром.

Макароники

Змішати 25 дека платків, жовтко, $\frac{1}{8}$ л. молока або води, $12\frac{1}{2}$ дека цукру, сок і шкірку з $\frac{1}{2}$ цитрини і лишити на 1 год. Потім додати піну з білка і порошок „Backin", накладати ложкою на вимащену товщем бляху і пекти аж будуть темножовті.

Лакомника з яблуками

Залляти водою $\frac{1}{2}$ ф. вівсяних платків, скільки приймуть, поставити на край кухні, а коли напучнявіють (можна додати 1 яйце, а будуть смачніші), тоді дати тонко покраяних яблук, цукру з запахом і трохи соли. Смажити на обі сторони й цукрувати.

Подала Ст. Вітошинська-Девоссер.

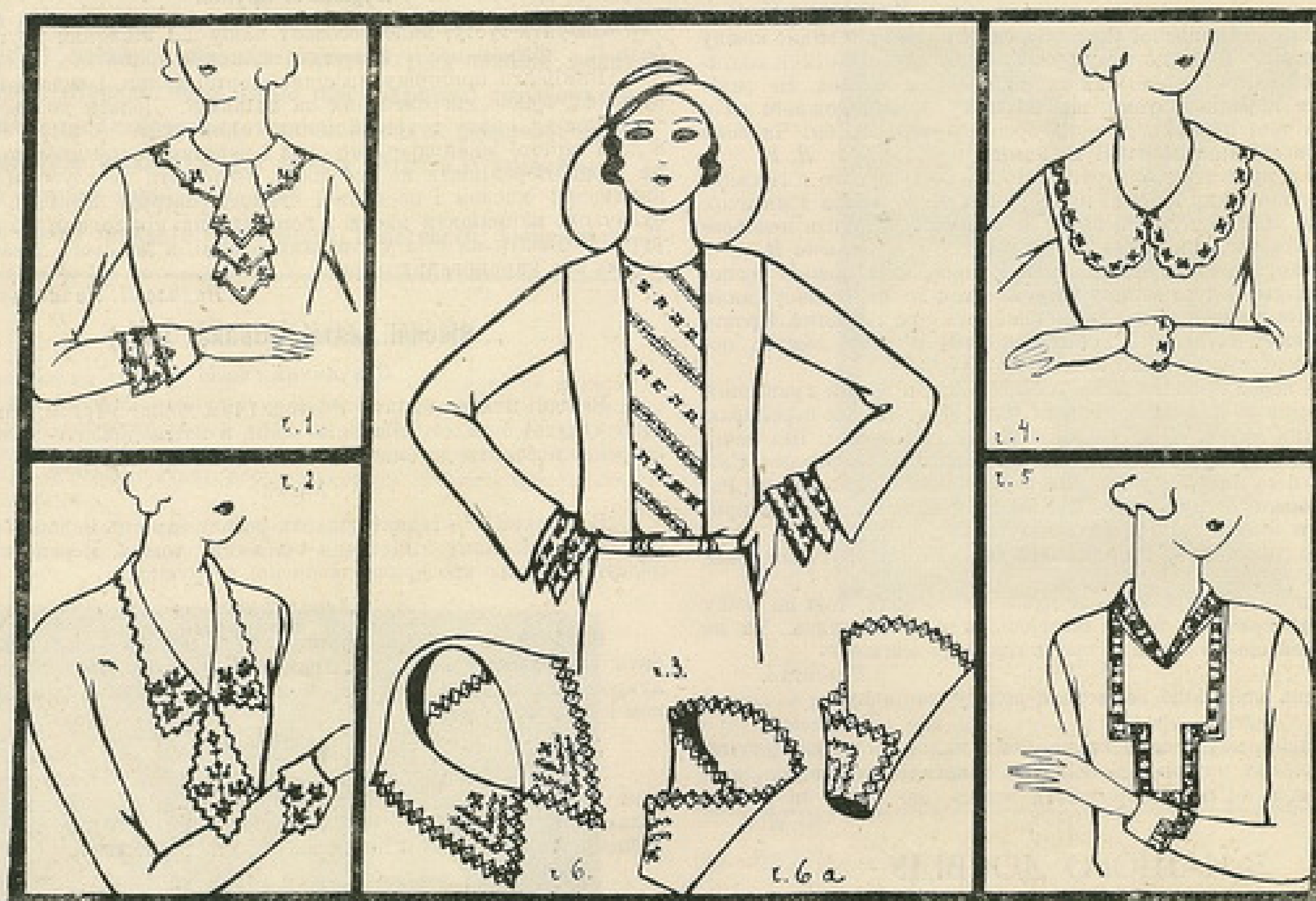
Пиріг з яблук

Замісити 40 дека масла, 15 дека муки, ціле яйце й трохи цукру в негусте тісто, додаючи по трохи води. Покроїти його на 20 до 24 кусники і розтачати кожний кусник на тонкий платок, так щоби вони були більш менш однакові. Зложити їх потім на два тарелі так, щоби на одному було десять а на другому 14 платків, поливаючи кожний платок топленим маслом. Поставити оба тарелі на холодне місце, щоби масло застигло а тісто підійшло. За якийсь час можна розтачати грубо оба кружки й виложити ними вимащену форму. Більший кружок вкладається так, щоби краї були вищі чим середина. Середину наповнити масою з тертих яблук, перемішаної з цукром. Меншим кружком прикривається маса, при чому треба щільно зліпити краї обох кружків, щоби сік із яблук не витікав. Зверху треба кружки полляти топленим маслом і пекти в горячій рурі пів години.

Весняний будень

Втерти 8 дека цукру, 8 дека мелених мігдалів, 4 жовтка; додати 3 дека какао, розпущеного в літній воді, 3 дека тертого бішконту — розляти на висмаровану і мукою посипану бляху, на палець грубо і печи в легкій печі. Як прохолоне, покраяти в кістки. Опісля втерти в макітрі 4 жовтки, 10 дека цукру, вимішати з 7 дека

(Продовження на 24-ій стор.)

МОДЕРНІ КОМІРЧИКИ

Найкращою прикрасою суконки, це легкий прозрачний комірчик, який освіжує кожну темну й одноманітну краску. Комірчики ввійшли тепер у загальне вживання, так що годі уявити собі суконки без цеї дрібної а дуже важної прикраси. Їх роблять з ріжного матеріялу, найчастіше з Crêpe-de-Chine, полотна або піки, а прикрашують вишивками або гаптом. Взори слід добирати дуже дрібні в красках, відповідних до даної сукні. Під цю пору найбільше улюблені молошні відтінки красок, а зпоміж них голубо-туркусова.

Ч. 1. Оригінальний комірчик із потрійним жаботом та такими самими манкетами. За матеріял послужить Crêpe-de-Chine кремової краски, вишивка ч. 8 з таблиці взорів ч. IX, примінена тут раз як цілість, а раз як частина (вершок). Рубці викінчені обміткою в найяснішій красці вишивки, яку треба відповідно достроїти до сукні.

Ч. 2. Комірчик із білого полотна, жабот і манкети, прикрашені вишивкою. Взір (ч. 3, таблиця ч. V) виконаний хрестиками й півхрестиками в красках чорній, червоній, жовтій і зеленій, складається з чотирьох мотивів, злучених до купи тонким прутиком. Зубці викінчені кольоровою обміткою.

Ч. 3. Перід до сукні й подвійні манкети з шовкової крепи. Перід прикрашений скісним узором ч. 4 з таблиці взорів ч. IX, розміщеним у відповідних відступах. Подібно прикрашені також манкети взором ч. 4 і кольоровою обміткою.

Ч. 4. Круглий комір з білого полотна, витятий у зуби (форми трапезу). Взір ч. 4 з таблиці взорів ч. V, розкинений відповідно до скількости зубців. Зубці викінчені вузенькою обміткою.

Ч. 5. Перід, комірчик і манкети з шовкового матеріялу краски беж, прибрані легкою хрестиковою вишивкою. Взір ч. 13 з таблиці взорів ч. I, біжить тут краєм переду і викладаного комірця.

Ч. 6, 6 а. Широкий комір з білого полотна і оригінальні манкети, викінчені яворівською обміткою. В обох рогах комірця й манкетів примінений взір ч. 2 з таблиці взорів ч. V.

До вишивання вживати ниток Mouliné (по одній нитці).

Числа ниток марки D. M. C.: зелена ч. 904, помаранчева ч. 740, чорна ч. 310, червона ч. 816, жовта ч. 743.

Числа ниток марки C. M. S.: зелена ч. 723, помаранчева ч. 432$^1/_2$, чорна ч. 371, червона ч. 547, жовта ч. 431.

При всіх згаданих узорах можна чорну краску заступити брунатною. (D. M. C. ч. 801, C. M. S. ч. 567).

Крій комірців можна замовляти в адміністрації „Нової Хати" за надісланням 70 сот. поштовими значками.

ОПИСИ ДО РУЧНИХ РОБІТ

Ч. 1. Кругла серветa з небіленого сільського полотна. По середині уміщений мережаний взір, який складається з невеличких мережкованих квадратиків, получених порожніми відступами. Спосіб роблення мережки описаний в ч. 4 „Нової Хати" за 1927 рік. Величина мережаного взору залежить від величини серветы. Одначе при нормальному вимірі, а саме коли промір серветы має 145 цм., взір може обіймати 22 квадратики в ширину, які відтак постепенно сходять аж до одного. Ціла мережка виконана нитками жовтої краски.

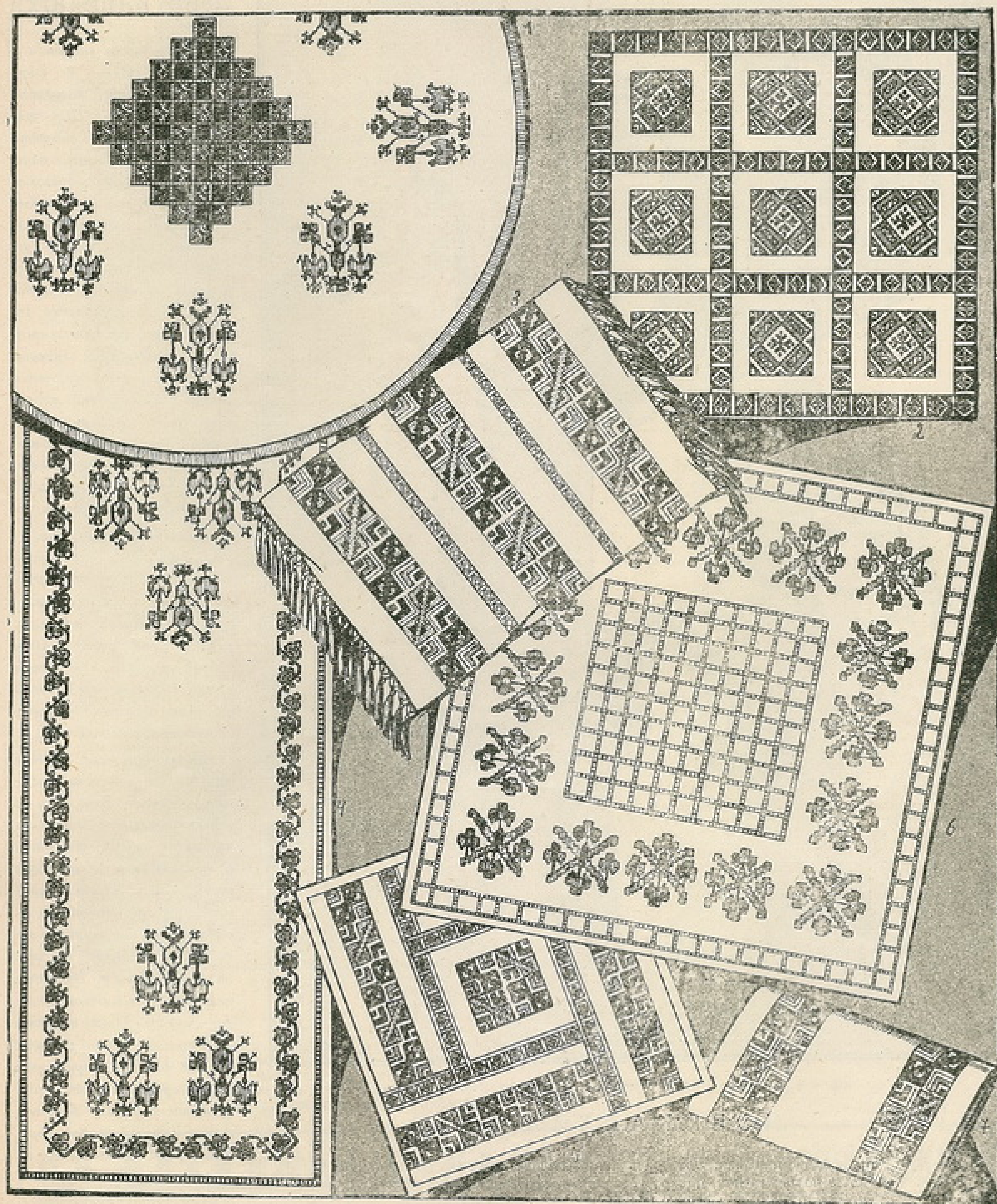
Довкола квадрату розкинений взір ч. 3 з таблиці ч. IX, виконаний хрестиками, півхрестиками і гладдю. Мотиви розміщені вісім разів у однакових відступах від краю серветы й мережаної середини. Рубець серветы викінчений широкою обміткою в жовтій красці.

Ч. 2. Квадратовий настільник із білого сільського полотна, розділений широкою буковинською мережкою на девять менших квадратів. В кожному квадратику вміщена вишивка ч. 1 з таблиці взорів ч. IX, виконана хрестиками. Довкруги настільник теж обведений тою самою мережкою.

Ч. 3. Декоративна подушка з сірого полотна, прикрашена трьома рядами вишивки ч. 7 з таблиці взорів ч. IX і двома рядами мережки. Взір виконаний хрестиками в красках

(Продовження на 24. стор.)

РОБОТИ

ЗАМОВЛЕНІ ТОВАРИ ВИСИЛАЄТЬСЯ ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ.

НОВІ КАПЕЛЮХИ

Ч. 1. Чорний повстяний капелюх, вишиваний яснішою краскою.
Ч. 2. Точка з чорної сатини, прикрашена шпилькою зі штрасу.
Ч. 3. Соломяний капелюх з ясною квіткою.
Ч. 4. Літній капелюх із зеленої гладкої соломки, прикрашений чорною спряжкою.
Ч. 5. Елєгантний капелюх з прозрачної соломи, гаптований чорним шовком.
Ч. 6. Соломяний капелюх краски беж із стяжкою відмінного коліру.

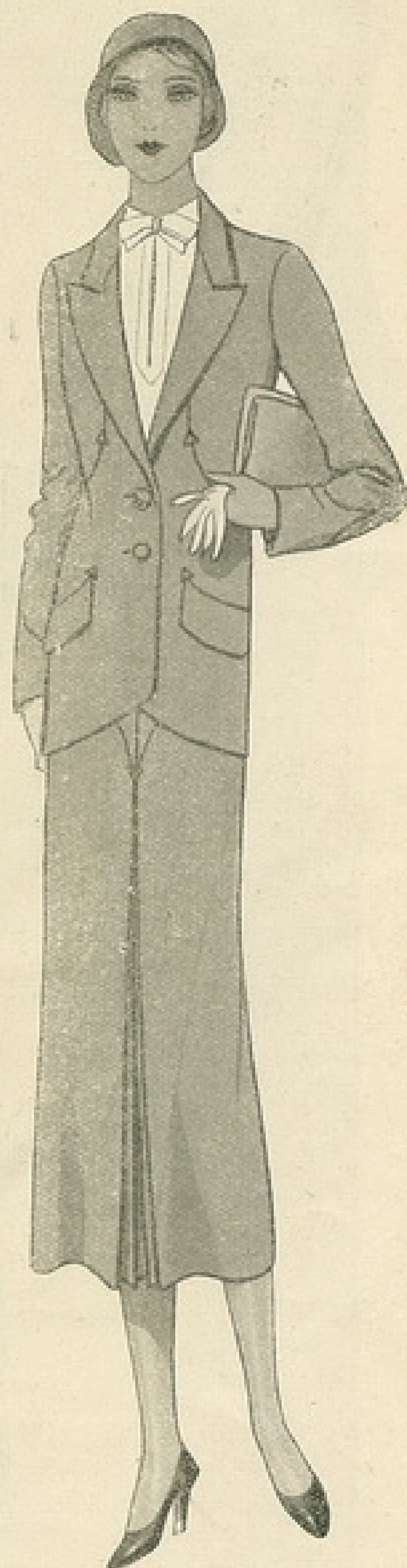
Про капелюхи

Девятьдесять відсотків усіх капелюхів, — це тісні точки без крис, насаджені високо на голові. Ціле чоло й насада волосся відкриті, а малькі головки тісно обнимають голову, пригноровлюючись до її форми Але це вже не скромні гладкі беретики, які ми носили зимою. Тут уже появляються легкі й кокетливі прикраси, як металеві й штрасові спряжки, розети з піря, кокарди зі стяжок. А матеріялом служить гладка мягка солома, така мягка й така гладка, що робить вражіння лискучої тканини. Її легко можна комбінувати з шовком, тому й такого роду комбінації стрічатимемо часто цієї весни.

На перші весняні дні ці малі невибагливі точки творитимуть найкращий убір голови. Поруч згаданих уже прикрас капелюха, виступить нова — гаптовання. Ціле денко капелюха, або лише вузька смуга на переді густо вишиванні відмінною краскою мило оживляють обличча.

Великі капелюхи, подібно як і малі лишають чоло вільним і здається, наче мали би перекинутися взад. Їхні криси на переді вужчі чим ззаду й ця обставина ще скріплює це вражіння. Впрочім криси ніколи не бувають рівні, завсіди вужчі або ширші з одного боку, підняті до гори на переді то ззаду. Прикраси цих капелюхів уміщені на лівій стороні й звідси часто звисають ще й кінці стяжок аж на рамя. В прикрасах є велика різнородність: дрібні квіти як білі й фіолєтні фялки, і великі листаті троянди приміщені не лише на крисі але й під нею. Гладкі пера мальовані в красці стяжки чи сукні мягко прилягають до вузьких крис, які бувають підшиті відмінним шовком.

НА ВУЛИЦІ

Ч. 1. Сукня з матеріялу Jersey зеленої краски. Комірчик і манкети з білої Crepe de Chine.
Ч. 2. Весняний плащ із сірого вовняного матеріялу в делікатні зелені смужки. Комір і пояс з того матеріялу, що сукня.
Ч. 3. Англійський костюм із темно-синього вовняного матеріялу. Жакет прилягає в стані. Спідничка поширена двома складками.

Ч. 1. Гладка суконка з брунатної крепеллі. Подвійна туніка обхоплює бедра, металева спряжка прикрашує комір.

Ч. 2. Скромна суконка з темно-синього матеріялу Kasha. Спідничка поширена випущеними складками.

Ч. 3. Довга блюзка з зеленої Crepe de Chine. Прикраса блюзки, комір і манкети прикрашені плісованою фальбаною.

Ч. 4. Елегантна блюзка з білої Crepe de Chine. Перід гаптований.

Ч. 1. Літня суконка з білого полотенця. Спідничка складана, блюзка богато вишивана.
Ч. 2. Легка суконка з білого бурунчуку прибрана хрестиковою вишивкою. Спідничка має широку баскіну.
Ч. 3. Елеґантна сукня з темного шовку, прикрашена вишивкою в оріґінальний спосіб.
Ч. 4. Літня сукня з білого полотна, прибрана легкою вишивкою. Краї комірця й придолу викінчені обміткою.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

БЛЮЗКИ ДО КОСТЮМІВ

Ч. 1. Блюзка з тупо-рожевого шовку. Спідничка з матеріялу kasha краски беж.

Ч. 2. Жовта шовкова блюзка з фантазійним коміром. Костюмова спідничка в сіру кліточку.

Ч. 3. Біла блюзка з шовку до прання з невеличким жаботом.

Ч. 4. Блюзка з білого полотенця, завязується краваткою. Спідничка з баскіною.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

Ч. 1. Убранько для 5-літнього хлопчика. Штанятка з темно-синього вовняного матеріялу й біла пікова блюзочка. Вовняний жакетик з червоною краваткою.

Ч. 2. Літній комплет для 6-літньої дівчинки. Плащик із голубого полотенця, прикрашений смугами; рожевої краски. Рожева суконка з анґлійського полотенця, прикрашена на переміну смугами голубої краски.

Ч. 3. Шкільна суконочка з сірого вовняного матеріялу.

Ч. 4. Гладка суконка з темного вовняного матеріялу, прибрана пестрою вишивкою.

(Продовження з 15-ої стор.)

муки і шумом з 4 білків — печи і покраяти як попередні. Всі кістки скропити коняком або румом і поставити на лід.

Крем: 8 жовтків, 1 кватирку сметанки або молока, 25 дека цукру і кусник ванілії бити на парі. Як добре згусне, зняти й бити аж прохолоне, опісля змішати з битою сметанкою і 6 (розпущеними) листками желятини.

На дно форми дати верству суниць, на це крем, відтак біш-контові кістки білі й чорні на переміну — знова крем і так дальше аж наповнится форма. На верх дати ще раз суниць і кремом закінчити. Суниці можна дати і в середину між верстви бішкопту Опісля поставити форму на 1—2 год. на лід. Заморожений будень викинути на полумисок і убрати сметанкою битою на шум і суницями. *Подала Ольга Пеленська-Ліщинська.*

Бабка віденська

Розмочити 12 дека дріжджів у літрі літного молока, розчинити цим 75 дека муки, добре розбити й поставити на тепле місце, щоби виросло. Змішати в ринці 10 цілих яєць і 10 жовтків з 25 дека цукру-мучки і бити це тріпачкою на кухні аж збіліє. Вилляти потім їх до вирослого тіста, посолити, докинути 10 гірких міґдалів і досипаючи по трохи муки, замісити. При цьому треба вважати, щоби тісто не було за густе й під кінець додати шкляику (можна й більше) топленого масла. Вимісивши це все добре, кинути ще трохи родзинок а потім наповнювати до половини тістом форми вимащені маслом. Коли тісто підросте так, що заповнить форми, вставити на годину до печі.

Сирник

Перетерти через густе сито півтора кіля сира і одну зварену помаранчу і зложити до великої поливаної миски. Вбити тріпачкою 20 жовтків і 40 дека цукру на теплому місці, аж збіліють, перемішати з добре вбитою піною з 20 білок і тою масою поволи розпустити сир. Досипати потім 14 дека найкращої муки, доллити 20 дека топленого масла і добре це все вимішати. Докинути ще родзинок, вилляти масу на кружок із крухого тіста з високим краєм і поставити на годину до рури.

Торт мараскіновий

Фунт парених і чищених міґдалів перемолоти кілька разів на машинці, разом із пів кґ цукру. Додати 30 дека сирого масла, 9 цілих яєць, пів шклянки лікеру мараскіно й терти це все чверть години. Потім досипати по трохи 20 дека найкращої пшеничної муки і 20 дека бараболяної на переміну. З тої маси спекти два невеликі кружки в негорячій рурі (30 мінут). Коли прохолонуть, переложити морелевою мармелядою і покрити склицею зі запахом мараскіна.

Торт оріховий з помаранчевим переложенням

З 30 дкґ цукру густий сироп, до того дати 30 дкґ мелених оріхів, вимішати і відставити. Вбити 3 цілі яйця і дати 2—3 ложки дуже мілкої білої булки — поділити на 3 части і спечи 3 тонкі плацки. Бляха мусить бути дуже добре вимащена і висипана булкою. По спеченні сейчас здіймити з тортівниці, тому що стверднє і покрушиться.

Переложення: 3 помаранчі зварити з лупиною до мягкости. Зміняти 8 разів воду і горячою доливати. Виймити, тонко покраяти і дати на густий сироп з 25 дкґ цукру. Переложити тим плацки і люкрувати склицею з помаранчевим запахом.

(Продовження з 16-ої стор.)

чорній, жовтій, зеленій і помаранчевій. Крізь мережки пересвітлює спід, який повинен бути зеленої або помаранчевої краски. По обох боках подушки повязані тороки тої самої краски, що й спід. Спинка подушки гладка.

Ч. 4. Д о р і ж к а з білого сільського полотна, прикрашена хрестиковими взорами. Кругом доріжки біжить взір ч. 9 з таблиці взорів ч. IX а на обох краях доріжки розміщено по три мотиви взору ч. 3 з тої самої таблиці. Край доріжки викінчений меріжкою „прутиком".

Ч. 6. Ч о т и р о к у т н и й н а с т і л ь н и к, богато вишиваний і мережаний. По середині його утворено сітку при помочи звичайної меріжки „прутика", яка повторяється також на краю настільника. Між серединою й краєм уміщена вишивка ч. 2 з таблиці взорів ч. IX у невеликих відступах.

Ч. 5. Проєкт цей надається на серветку й квадратову подушку. Взір ч. 7 примінений тут у ориґінальний спосіб, а окрім того получений мережками. Коли цей проєкт примінюється у формі подушки, треба підібрати спід у відповідній красці (як ч. 3). Тоді незвичайно гарно відбиває від колірового споду широка мережка.

Ч. 7. Т о р б и н к а, виконана на грубому ріпсовому шовку сірої краски. Взір ч. 7 з таблиці взорів ч. IX примінений тут двічі. Торбинка викінчена з середини відповідною краскою (зеленою або помаранчевою).

До вишивання вживати ниток Moulinė.

Числа ниток марки D. M. C. в клубках або мотках: чорна ч. 310, червона ч. 816, синя ч. 517, зелена ч. 904, жовта ч. 743, помаранчева ч. 740.

Числа ниток марки C. M. S. в клубках або мотках: чорна ч. 371, червона ч. 547, синя ч. 424, зелена ч. 723, жовта ч. 431, помаранчева ч. 432½.

ПОЯСНЕННЯ ДО ТАБЛИЦІ КОЛІРОВИХ УЗОРІВ Ч. IX.

Ч. 1. Мотив з рукава жіночої сорочки зі села Руска Молдавиця, пов. Кимполюнґ на Буковині. Вишивка виконана хрестиками.

Ч. 2 і 3. Мотив із вуставок зі села Борівці-Киселів, пов. Заставна на Буковині. Взори виконані хрестиками, півхрестиками, ланцюжком і гладдю.

Ч. 4. Скісний взір із рукава жіночої сорочки зі села Руска Молдавиця, пов. Кимполюнґ на Буковині. Вишивка виконана хрестиками й півхрестиками.

Ч. 5. Дрібний взір із переду жіночої сорочки з села Товтрів, пов. Заставна на Буковині. Вишивка виконана хрестиками, півхрестиками й ланцюжком.

Ч. 6. Мотив із вуставок жіночої сорочки в селі Берґомет н. С., пов. Вижниця на Буковині. Взір прозваний „червачки", виконаний хрестиками й ланцюжком.

Ч. 7. Хрестиковий взір, прозваний „павовий", зі села Молдава, пов. Радівці на Буковині.

Ч. 8. Дрібний взір із переду жіночої сорочки в селі Ленківцях, пов. Чернівці на Буковині. Вишивка виконана хрестиками й півхрестиками.

Ч. 9. Взір, званий „пупчики", з рукава жіночої сорочки в селі Гореча, пов. Чернівці на Буковині. Вишивка виконана хрестиками й півхрестиками.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво". За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., І. пов. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА
З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Ціна числа зол. 1·80